

A világ legnagyobb láptartalmu fürdője.

Szezononként 130.000 lápfürdőnél több. Saját láptartalmuk 30 millió köbméter. Konkurencziára nélkül kémiai összetétele és gyógyereje dolgában. Ideális tartózkodóhely fürdőre szoruló gyermekeknek. Ausztria és Magyarország legelőkelőbb gyógyfürdője. Legelsőbb szászorsági fürdő a kontinensen. Prospektus ingyen a postánkat. Hivatalnál. Szezon május 1-től szept. 30-ig. Fürdés ápr. 15-től okt. 30-ig. Az összes ásványviziek és forrásterm. vezérkép.: Alte K. k. Feldapotheke, Wien, I. Stefansplatz.

FRANZENSBAD

Indikálva vérszegénység, sápkór, görös, köszvény, légzőszervi, húgy- és emésztőszervi betegségek, alvászavarok, idegrendszeri betegségek, neurasthenia hiszéria, női betegségek, izomlágyok, nyom. szívbetegségek, szívgyengeség, kronikus szívizomgyulladás, szívbillentyűbántalmak, szívneurosis és szívvelszorosodás ellen.

ANYÁK FIGYELMÉBE!!

A gyermekek elismert, legkiválóbb tápszere az elválasztás időszaktól kezdve a : : : : "Phosphatine Falières" Igen kellemes ízü, könnyen emészthető. A fogászat megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.



Egy nagy doboz (legendő 3 hétre) ára 3 korona 80 fillér. : : : : Főraktár: ZOLTÁN BÉLA Gyógyszertára Budapest, V., Szabadság-tér (Magyarkorona-utca sarok).



akác, gledicsia, nemes gyümölcsfa, vadoncz és szőlővesszőröl.

Ungváry László Erőgléd.



A MARGIT-CREME a fürőru hölgyek kedvező szőpítő szere, az egész világon el van terjedve. Párvalan halása szerencsés összehállásban rejlik, a bőr szonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyvel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget. A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsírtalan, vegyíztá készítmény, amely a külföldön általános felülműtelt. Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-pónder 1'20. Gyártja Földes Kelemen laboratoriums Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és drogua-üzletben.

HALTENBERGER BÉLA

Ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára KASSA ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhánuűket a legzebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

Advertisement for Szőlőoltványok (Grapevines) by Szűcs Sándor Fia, featuring an illustration of a vine and text describing the product's benefits for grape cultivation.

Advertisement for Villamosság a betegápolás szolgálatában (Electricity in patient care), featuring an illustration of a person and text describing medical services.

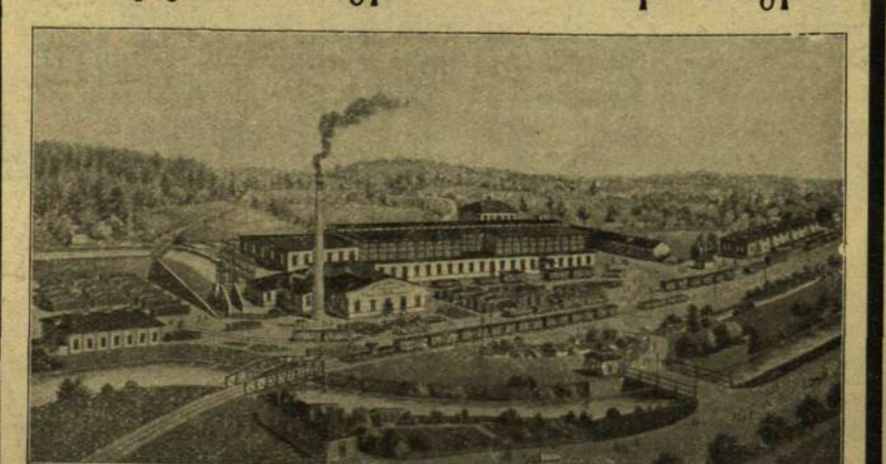
Advertisement for 28 fénykép (28 photographs) by L. Polatsk, featuring an illustration of a woman and text describing the photographic service.

Advertisement for MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER terméskészítés évenyves SAVANYÚVIZ (Mattoni's mineral water), featuring a logo and text describing the water's health benefits.

David Károly és Fia dobozgyára.

Doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyár Budapestén

Faanyag- és lemezgyár Bikáson (Zólyom-megye)



Napi gyártás 500,000 doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vizierőre. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgőnyezim: Közp. iroda: Budapest, I., Mészáros-utca 58. Telefon: 41-48. szám.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem utca 4. sz.



VASÁRNAPI UJSÁG

13. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, MÁRCZIUS 26. Szerkesztéségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. A Világkrónika-val Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával Negyedévre — 5 korona. Külföldi előzetesekhez a postailag meg-határozott viteldij is csatolandó.

CSERNAOCH JÁNOS KALOCSAI ÉRSEK.

EMELTE apostoli királyunk a pápával egyetértve Csernoch János esanádi püspö-köt a kalocsai érseki székre, mely több püspökségnek áll mint fölöttes hatóság (metropo-lia) az élén. Pedig még csak nemrégiben nyerte el a király kezéből a csanádi püspök-séget. Alig három éve s ma már valóságos metropolita. És pedig olyan, ki mindjárt a hercegprímás után sorakozik a magyar hierar-kiában. De azért még sines alája rendel-ve. A primási joghatóság nem érinti, mely alól ki van véve. Közvetlenül a római pápa alatt áll. Ilyen metropolitánk még kettő van. A balázsfalvi görög-egyesült érsek és a zágrábi érsek. Csak hogy az előbbi-nek csupán román-szertartású hívei vannak s az utóbbi pedig tulajdonképen csak a horvátok metropolitája. Ezeknél a kaloc-sai metropolita sokkal kiválóbb állást foglal el. Úgy számít majdnem mint az esztergomi primás-érseknek társa. Egykoriban szinte vetélytársak voltak. Csak ők koronázhatták a királyt. Ma is úgy van, hogy ha az esz-tergomi érsek nem koronázhatja meg valamely oknál fogva, ak-kor ez a jog a kalocsait illeti meg. Valójában az övé az egész magyarországi katolikus hierar-kiában mindjárt a hercegpri-más után a legelső hely. Régebben az esztergomi pri-más-érseket úgy tekintették mint magyar metropolitát az ő jó tótjaival egyetemben, kil-magyarokul számítottak. Vele szemben a kalocsait úgy néz-ték mint nemzetiségi metropo-litát. Ez akkoriban volt, mikor még az egyesült oláhok és a horvátok is alája tartoztak, a kiknek akkoriban még nem vol-tak külön érsekeik, hanem csak püspökeik. Ezóta a hierarkikus viszonyaink igen megváltoztak s nem előnyünkre. De azért a

kalocsai érsek alá tartoznak jórészt délkeleti Magyarország katolikusai az erdélyiekkel együtt. Mindnyájukra nézve többnyire a másodfokú hatóság s rájuk vonatkozólag még egyéb jogai is vannak. Úgy mondják, hogy a kalocsai ér-sekség javadalmazása is vetekedik az eszter-gomi érsekségével. Sokat, igen sokat tehet. Ezt az előkelő helyet foglalja el most Cser-noch János. Valójában rátermett. Élete folyá-sát csak röviden adjuk elő. 1852-ben született Szokolozán. A papság kö-telékébe a nagynevű Simor János primás vette fel, ki mint egyházbő Pázmány Péter utódjai közül egyike a legérdemesebbeknek. Ő lett a Csernoch mestere, a ki tehetségével mindjárt



CSERNAOCH JÁNOS, AZ ÚJ KALOCSAI ÉRSEK.

magára terelte figyelmét. Szinte könnyen ment neki a dolga nála, a ki ugys keresve kereste a tehetségeket. Így akadt meg rajta a szeme. Sohasem is vette le róla. Alig hogy felvette papnövendéknek mindjárt a bécsi egyetemre küldte fel teológiát tanulni, a hol aztán dokto-rizált is. Mint felszentelt papot (1875) előbb a vidékre, majd Budapestre küldte káplán-kodni. Később udvari papjává tette s a fiatal pap így élte bele magát az egyházi adminisztrá-ció szövedékéibe. Ő volt a titkár, Rajner Lajos a mostani esztergomi vikárius az irodaigazgató és Simor János maga a hatalmas irányító, a kinek a figyelmét semmi sem kerülte el. Nem csoda, ha ilyen környezetben a Csernoch ad-minisztratív képességei hatal-masan fejlődtek. Harminczhá-rom éves korában már kano-nok. De tovább is megmaradt Simor szolgálatában. Ekkoriban a nyolczvanas évek végén már nagyban járta az egyház-politika, mely az elkeresztelési kérdéssel köszöntött be. Simor bölcs mérsékletével még min-dig ura tudott a helyzetnek maradni, a miben Rajner és Csernoch nagy segítségére vol-tak. A nagy fordulat csak Si-mor halála után következett be utóda alatt, kit Csernoch mint irodaigazgató egy ideig még szolgált. Később kanonoki szé-kebe vonult vissza s néppárti képviselőnek lépett fel a híres Bánffy-féle választások idején. Czaczán kegyetlenül el is buk-tatták. Utóbb mégis belekerült a képviselőházba. Szülővárosa Szokolca választotta be nép-párti programmal. És mint kép-viselő megmutatta, hogy nem azért lett képviselő, hogy minél nagyobb papi karriert csinál-jon. Az egyház védelmében min-dig a legelsők között volt. De azért mindegyik párton szeret-ték és becsülték. Nem ok nél-kül. Felszólalásai mindig tar-talmasak és határozottak vol-tak a nélkül, hogy bárkit sér-tettek volna. Az elismerés nem

készt sokáig. A király 1908 elején csanádi püspökké nevezte ki, a mi nem akadályozta abban, hogy továbbra is megmaradjon képviselőnek egész addig, a míg mandátuma le nem telt. Jól beleélte magát a parlamenti életbe, melynek igen előkelő tagjává küzdötte fel magát.

Alig foglalta el püspöki székét már is rendezte a plébániák pénzügyeit, valamint a központi pénzügyeit. Óriási munkaerejével kitűnő adminisztrátornak és jó gazdának bizonyult. A szemináriuma is nagy gondot fordított. Ebben is követte Simor jó példáját. A főrendiek házában sem volt tétlen. Még élénk emlékeztünkben él az, a mikor az új perrendtartás tárgyalásakor felszólt. Továbbra is fenntartani kívánta azt a törvényes gyakorlatot, hogy a tanútól, mikor kihallgatják, azt is meg kell kérdezni, hogy milyen a vallása. Ezt a kormányval szemben eléggé erősen akkori követelte, a mikor már erősen emlegették kalocsai érseknek. Vele a kalocsai érseki székbe olyan egyén vonul be, a ki minden tekintetben méltó mesteréhez Simor Jánoshoz. Jótékony-ság tekintetében is, a mit azzal is tanusít, hogy a csanádi egyházmegyétől nagy alapítványokat téve búcsuzik el. A komoly tartalmú főpapok gárdájába tartozik. Sülyt fektet arra, hogy rendet tartson. Erre őt az élő s nap-nap mellett fejlődő egyházi jog (vicens ecclesiae disciplina) teljes ismerete képezi is teszi. Azt is tudja, hogy mit kíván a baladé élet s nem fog előle elzárkózni. Nem hajhászott pályafutása jól kell hogy essék mindazoknak, kik szívesen látják, ha a nemzet igazi erői kerülnek felszínre. Kalocsa — mint láttuk — úgy tett régen te szót, mint a nemzetiségi metropolita székhelye. Ma már inkább a második magyar metropolita székhelye. Úgy kívánjuk, hogy Csernoch alatt még inkább az legyen. A magyarság igazi védőbástyája legyen.

HÁROM ÚJ PÜSPÖK.

A kalocsai új metropolitának immár két új püspöke is van, kiket vele együtt egy napon nevezett ki a király. Az egyik gróf Széchenyi Miklós imént még győri püspök, a ki nagyváradi püspök lett, a másik Glattfelder Gyula imént még budapesti egyetemi professzor, a ki Csernoch János utóda lett a csanádi püspöki széken.

Gróf Széchenyi Miklós 1868-ban született Sopronban. Pappá a győri egyházi megyében lett Zalka Ev. János püspök alatt. Később az esztergomi egyházi megyébe ment át, hol őt Vaszary primás igen szívesen fogadta. Udvari papjává tette meg. Mint ilyen nyerte el a Széchenyi családnak ez a kiváló sarja a jaáki apátságot a vele rokon Erdődiék révén, a kik ennek a templomáról híres középkori eredetű apátságnak a patronusai. Széchenyi nagy irodalmi elfoglaltsága mellett is ráért arra, hogy irodalmilag is munkálkodjék. Nemesak megírta a jáki apátság történetét, de a kongrua intézményéről is írt egy igen tartalmas füzetet. Csakhamar esztergomi kanonok lett s mint ilyen vette át a bécsi Pazmanium rektorságát. Ennek a papnevelőintézetünknek új otthonát ő építette. 1901-ben a király győri püspökké nevezte ki. Később valóságos belső titkos tanácsosává tette meg. Püspöki székhelyén a közeposztály fiai számára konviklust létesített. Az új szeminárium is az ő alkotása s megkezdte és biztosította az ősrégi győri püspökház stilszerű restaurálását. Abban is nagy része van, hogy Sylvester pápának, a ki Szent István koronát küldött, Rómában a lateráni bazilikában síremléket állítottunk. Most hogy Nagyváradra került, működésének még nagyobb tér nyílik. Sajnos épen azalatt hogy nagyváradi püspökké tették vesztette el édes atyját.

Glattfelder Gyula született 1874-ben Budapestben. Esztergomi papnövédeknek Simor Já-

nos vette fel s 1896-ban szentelték fel áldozó pappá arra rá, hogy tanulását a budapesti egyetemen befejezte. Két évig volt fővárosi hitoktató, a mely idő alatt a budapesti egyetemen megszerezte magának a teológiai doktorság oklevelét. Nemsokára a budapesti központi papnevelő intézet tanulmányi felügyelője lett. Így jött érintkezésbe az egyetemi ifjúsággal. Hamarjában megszervezte a Szent Imre-kört és a Szent Imre-kollegiumot, melynek kezdetől fogva az igazgatója. Mindkettő javára nagy sikerrel működött. Két év óta egyetemi professzor és hitszónok. A főváros közönsége is igen szívesen hallgatja szentbeszédeit. Előadása igen tartalmas és megnyerő. Minden jel arra mutat, hogy továbbra is megmarad az ifjúság barátjának, mely nem is tudná nélkülözni. Sokat várhatunk tőle. Eddigél is mindig siker koronázta működését.

A harmadik új püspök Várady L. Árpád, a ki püspökül Győrbe került a csanádi egyházi megye papjai közül. 1865-ben született Temesváron. Mint teologus tanulmányait Budapesten végezte s 1888-ban szentelték pappá. Ekkor a bécsi Augustineumba ment magát tovább képezni. A bécsi egyetemen hittudorát avatták s Temesvárra került teológiai tanárnak. Két év múlva püspöki titkár lett. Ebben az állásában hat évig működött. Innét neveztek ki 1897-ben Budapestre a kultuszminiszteriumba osztálytanácsosnak s mint ilyen lett csanádi egyházmegyei kanonok. Később Szebeni püspökének címét nyerte el, nemkülönben a miniszteri tanácsosi címet, valamint a Ferencz József-rend csillagos középkeresztjét.

Várady a három új püspök közül a legidősebb. Sokat tapasztalt. Eddigi hivataloskodása igen kipróbálta. Nem sokkal állami szolgálatba lépte előtt léptek az egyházpólitikai törvények életbe. Ezekkel a törvényekkel igen sokat kellett bibelődnie. És helyét derekasan megálta. Így aztán sok olyan adminisztratív tudást viz magával püspöki székébe, a melyre csak az államot is szolgált egyházi férfiak tehetnek szert, mint teszem annak idején Lovinics a híres csanádi püspök, később kalocsai érsek és Simor primás. Várady adminisztratív tudásáról nem egy súlyos akta tanusko-dik, melyet ő maga készített. Sok akta meg az ő közreműködésével jöhetett csak létre. Így az alsópapság végrendekezési jogának és a hiteleshelyi levéltárak felügyeletének szabályozásáról szóló akták. Nagy része volt mindig a külföldi magyarság, különösen a magyar kivándorlottak nemzeti és egyházi gondozásában is. Nagyban közreműködött a Rákóczi-kollegium s a vele kapcsolatos gimnázium, továbbá a katolikus háziaszónokok szövetségének létesítésében. A predikálásból is mindenkor kivette mint jó pap a maga részét. Irodalmi működésével is kivált. A párbér kérdéséről igen behatólag írt. De egyebekről is. Még arra is ráért, hogy a budapesti államtudományi államvizsgálati bizottságnak éveken át buzgó tagja legyen mint az egyházi jognak a cenzora. Ennek a jognak egyik legalaposabb ismerője. Elméletileg és gyakorlatilag egyaránt bírja és épen úgy, a hogyan hazai viszonyaink megkívánják. A győri egyházi megye benne a püspöki állásra minden tekintetben kész embert nyer, kinek egyéni tulajdonságai is kiválóak.

AZ ARANYEMBER.

Vézna a karom, keskeny a kezem,
Vékony az ujjam... ideges, erőtlén:
Ott domborul csipővé nehezen,
Hol két hosszú íz tapad reszketően;
S a hogy lüktet a vér kék erekben,
A hús ijedt-vonaglón meg-megrebben.
Hiába, hiába...

Aranynyá válik mégis minden,
A mihez érek e gyöngye kezemmel,
Mert én vagyok az aranyember.

E gyöngyöseségem teremtő erő...
Mit meg se látnak: hitvány semmisségek,
Pompás aranykínésként kelnek elő
Létlen multjukból, ha hozzájuk érek,
Mint tüzből a fönixmadár, a büszke,
Mikor megszüli önnön hamvas úszke.

Hiába, hiába...

A Természet, az ősi Törvény
Bágyadt kezemnek ellentálni nem mer,
Mert én vagyok az aranyember.

Mi volt előbb: porszem, darabka kő,
Büvös mágus-lelkek máglyás tűzében
Aranynyá izzítja át éltető,
Lángom s míg magam, égvén, beleégem:
Az ujjamon át csörgedez rohanva
Dalok szent olvasztott aranyfolyamja.
Hiába, hiába...

Mentül tovább megyek, nyomomban
Az aranyár dagad, nő, mint a tenger,
Mert én vagyok az aranyember.

S hogy elnézek e sárga tengeren
— Arany elöttem és arany utánam —
Csak aranyam van s nincsen kenyerem
S egy föltnyi sár, hol megpihenjen lábom.
Kenyeret s földet, jaj, sehohse látok,
Körül fog arany-álmom, arany-átok.

Hiába, hiába...

A sár előtt leomlok mégis
Szent borzadályos, gyászos félelemmel,
Mert én vagyok az aranyember.

Haraszthy Lajos.

RAVATAL.

Elmentem tífélétek, arra,
(Szembenem kolduló alázat)
Megnézni mégegyszer a házad.

Elmentem tífélétek, arra,
Vérezve, lüktető sebekkel.
Harcoltam kóbor, rossz ebekkel.

Elmentem tífélétek, arra,
Rákezdtem egy keserves dalra:
Az volt a búcsu-izenet.

Elmentem tífélétek, arra,
Hogy legalább a küszöbödre,
E keskeny, hideg ravatalra
Kiteríthessem halott szívemet.

Lányi Viktor

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAL.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irtá RÁKOSI VIKTOR.

Az öregúr kiment s rövid idő múlva sonkával, hideg sülttel, kenyérrel, retékkel, borral tért vissza.

— Egyetek, igyatok, gyűjtetek erőt a nagy vállalathoz. Nem akarom, hogy a cselédeim ide bejöjjenek, hát majd csak itt falatozunk.

Képzhetők, hogy Leó és Mátyás milyen étvágygyal fogyasztották az izletes holmit s milyen jóízűeket ittak hozzá. A gróf egy ideig csöndes gyönyörűséggel nézte őket, azután leült az íróasztalához s elkezdett leveleket írni. Mire a fiúk megették az elemózsiát, ő épen hat darab levelet írt össze s átadta Tardynak.

— Ez az útravalótok, talán szükségéteket lesz rá. Hat lengyel úrhoz ajánló levél. Ezek mind barátaim, a kikkel régebbi forradalmakban együtt harcoltam. De jól eltedd a bocskorodba, mert ha az osztrák vagy az orosz megtalálja nálad, akkor két ember meghalt. Az egyik én vagyok, a másik a címzett.

— Mely irányban laknak ezek az urak? — kérde Leó.

— Mind a varsói út mellett. Arra mentek, úgy tudom.

— Arra. Köszönjük, gróf úr, s ha bajba kerülök, első dolgom lesz elégetni.

Kolosi nevetett.

— Az ám. Mintha mindig volna a kéznél tűz, mikor szükség van rá. Megezzszük pajtás, megezzszük, mint ezt a sonkaszeletet ni.



Gróf Széchenyi Miklós, Nagyváradi püspök.



Várady L. Árpád, Győri püspök.



Glattfelder Gyula, Csanádi püspök.

A HÁROM ÚJ PÜSPÖK.

S ezzel, csak hogy megmutassa, hogyan fogja ő a leveleket megenni, egy hatalmas sonkaszeletet eltüntetett öblös szájában.

Kolosi rá még egy pohár bort felhajtott, régi szokása szerint kétfelé törölve a bajuszát... azaz a helyét. Úgy látszik, a tele gyomor okos gondolatokra hangolta, mert olyan hangon kértett valamit, mintha valami nevezetes dolog jutott volna eszébe.

— Kérem, gróf úr, van valami ösmerőse a német katonák közt?

— Nincs nekem egy szál se. Nem érintkeztünk se tisztakkal, se közkatonákkal.

— De tán a cselédei?

— Az ám ni. A szakácsnőmet, annak van egy Walter nevű káplár szeretője.

— Szokott az ide járni?

— Ha nincs szolgálatban, minden este megjelenik a konyhában vacsorára.

— Valami eszméd van vele? — kérde Leó.

— De még micsoda eszmém! Ha ez a derék Walter nincs ma szolgálatban, akkor azt merem mondani, hogy máris megnyertük a játékot. Most még csak egyet, gróf úr: hogyan vannak az osztrák csapatok elhelyezve? És hol vannak a huszárok?

A gróf gondolkodott egy ideig, azután czeruzát fogott s elkezdett rajzolni egy darab papírosra.

— Ez a város. Ezen a végén van egy nagy uradalmi magtár, ebben lakik egy század gyalogság. A másik század a házakban el van kvártélyozva. Nálam is lakik a béresek házában négy. Azután itt a város szélén van egy rengeteg csomó nagy katonai istálló, ebben lakik egy század huszár és egy század svalszer. Itt a tömlőcz, ebben most egy fél század huszár (valami húszszal kevesebb, mint egy fél század) ül, itt van mellette a siralomház, a hol tíz huszár várja a halált. A másik svalszer eskadron őrsi a tömlőczöt. Ma éjjel különben valószínűleg az egész helyőrség talpon lesz, mert tíz magyart agyonlőni egy olyan városban, a hol még kétszáz magyar van, kissé veszedelmes dolog.

— Veszedelmesnek mondja gróf úr? No, én pedig azt mondom, hogy lehetetlen, — kiáltá Kolosi lelkesülten.

Nagy léptekkel végigmérte a szobát néhány-szor s aztán megállt a gróf előtt:

— Kérem, gróf úr, itt van már a derék Walter?

— Majd megnézem.

— Ha itt van, vegye elő gróf úr a legjobb borait és itassa le a jó embert, de egészen, le a sárga földig, hogy legalább reggelig mozdulni se tudjon.

A gróf kiment. Ekkor Kolosi Leó elé állt és monda:

— Most pedig, kedves főhadnagyom, halld meg a tervet. Valamelyikünk felhúzza Walter káplár ruháját, lóra ül, valami rejtek úton elhagyja a falut, azután a főúton bevágat...

Leó fölugrott.

— Tudom a tervet, Mátyás. Pompás. Vágat egyenesen a főútszélre és jelenti...

— Úgy van! Jelenti, hogy Brezsánban, vagy hol a pokolban (ezt majd az öreg gróf megmondja), szóval itt valahol a szomszédban a huszárok fellázdáltak és ki akarnak törni. Teljes erővel menjen a cserkői helyőrség segíteni.

— Innen a katonaság elvonul... legalább a legnagyobb része... Akkor mi a huszárokat értesítjük, összeszedjük, a börtönt és siralomházat feltörjük s a fiúk száguldanak haza Magyarországra.

— Mi pedig még az éj leple alatt kocsizunk tovább Oroszország felé.

A két vakmerő gyerek egymás nyakába borult örömeiben, mintha már túlestek volna az egészen. Kolosi megragadta az alkalmat, töltött, koczizott s fenéig ürítették a poharat. Erre a jelenetre lépett be a gróf.

— Mi történt gyerekek? — kérde elbámulva.

— Meg van a terv, gróf úr, — felelt Leó ragyogó arccal.

— Megvan Walter is, — felelt a gróf, — már iszik. Tokajit adtam neki.

Bolkovszky grófot azonnal beavatták a tervbe.

— A terv kitűnő. Én adok lovat hozzá. Ki lesz az ál Walter?

— Én leszek, — mondá Leó, — mert ide kitűnően kell tudni németül. Ne haragudjál, szolgám, — fordult Kolosi felé, a ki közbe akart szólni, — de azon fordul meg a dolog, hogy az áldragonos kitűnően tudjon németül.

— A főhadnagynak igaza van, — szólt a gróf, — a terven pedig némi változtatást ajánlok. Az jó, hogy a hírnök azt jelentse, hogy a

brezsáni huszárok fölzendültek. De ne zúdítsuk oda az egész cserkői helyőrséget. Azt kérjük, hogy egy század gyalogos menjen a brezsáni útra, a másik század a trni nádas közé, állja el az utat s várja a brezsáni huszárokat. A dragonyos század pedig vágatasson lóhalálában Brezsánba.

— Hát én azalatt mit csinálók? — kérde Kolosi duzzogva, — tán csak nem hiszik, hogy keresztbe font karokkal nézem a főhadnagyom veszedelmét?

— Ne búsulj, fiam, majd neked is jut szerep. Kopogtattak az ajtón. Mind elhallgattak, Bolkovszky odasiétt.

— Ki az? — kérde.

— Áron, — felelt egy gyöngye hang.

— Lépj be.

Egy öreg, kaftános zsidó jelent meg és vizsga szemekkel nézett körül.

— Ne féljetek fiúk, — szólt a gróf, — ez Áron, jó barátunk, én hívtam, azért jött át. Áron! Nagy dolog vár rád. Szedd össze a Sasokat, tarts készen annyi hosszú szekeret, a mennyire mind ráérnek. Mindnyájan legyenek egy óra múlva a Patasinszky udvarban, jól fölfegyverkezve. Érted?

— Értem uram. Ma lesz talán az indulás Magyarországra?

— Ma éjjel, ha az Isten a mi részünkön lesz.

— Ott lesz uram, nagyon sokan és nagyon sokáig imádkoztunk érte.

— Jól van Áron, köszönöm. Isten áldjon meg. Az öreg zsidó némán meghajtotta magát és eltávozott.

— Ez az ember az én legmegbízhatóbb ágensem, lelke az összeskükvésnek, — mondá a gróf, — no de megnézem Walter barátunkat.

Bolkovszky kiment, Kolosi Tardychoz lépett.

— Leó, mi lesz akkor, ha a dragonyosok nem hiszik el neked a brezsáni veszedelmet?

— Ugyan ne okoskodjál most ezen. Majd jut eszembe valami.

— Leó, — folytatta Kolosi, — mi lesz belőled, ha a dragonyosok felfedezik, hogy nem vagy igazi vasasnémet?

Mély ránczok jelentek meg Leó homlokán. Odaállt bajtársa elé és kemény hangon szólt:

— Nem ismerem reád, Mátyás! Ez az öreg gróf az első szóra csupa tűzzé válik. Úgy be-



GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY MINISZTERELNÖK FELSZÓLAL.

A MAGYARORSZÁGI HIRLAPIRÓK NYUGDÍJINTÉZETÉNEK JUBILÁRS DÍSZGYÜLÉSE AZ AKADÉMIA ÜLÉSTERMÉBEN.

Jelky Gyula felvétele.

szél az embereiről, mint a kik haborzás nélkül velünk jönnek a halálba. Egyik se tépelődik, csak te skrupulizálsz. Szégyellem, hogy így van. Mi viszzük őket a bajba és még mi gondolkozunk a veszedelemről?

Kolosi mélyen ránézett barátjára és csak ennyit mondott:

— Ha te itt esesel, mi lesz Máriával?

Erre már összerendült a fiatal katoná.

— Igen Leó, mi lesz Máriával?

Tardó Koloshoz lépett, megragadta a kezét, sokáig a szeme közé nézett és elfulladt hangon így szólt:

— Reád bízom a feladatot, fiam. Keresd fel Máriát és hozd haza Magyarországra.

Kolosi egy szót sem szólt, csak erősen, keményen, férfiasan megszorította barátja kezét s e kézzel egy szent eskü foglaltatott.

Az ajtó kinyílt és belépett az öreg gróf, egy teljes dragonyosi egyenruhát hozva.

— Szegény Walter holtrészeg. Stájer létere csak az almaborhoz volt szokva s a tokaji hamar végzett vele. No, de biztosság okáért még meg is kötözzük. Nesze fiam, öltözködjél.

Öt perc alatt Leó benne volt a becsületos Walter ruhájában. Kolosi a levetett tót ruhát összepakolta, visszarakta üres kosarukba, azzal szívére ölelte Leót, melegen elbűszűzött a gróftól, a ki így szólt hozzá:

— Ha majd elhagyják Csíkot, innen egy fél órára keresztút találunk, melnyél az út kétfelé ágazik. Hát jobbfelé haladjanak, mert a baloldali út visz Brezsánba. Jó lesz ezt a várost elkerülni.

Kolosi visszaballagott a «Lengyel Sas» fogadóba, de eszeágában sem volt aludni. Majd meglátjuk, hogy mit csinált ezen a kalandos éjszakán.

Az öreg gróf kézenfogta Leót s végigvezette egy hosszú udvaron. Sötét éjjel volt, a kutyák ugattak néha s a szél zörgette a faleveleket. Az istállóból kivezettek egy lovat. A gróf megveregette a nyakát.

— Legjobb lovam. A fiam kedvenc állatja. Miközben megnyergelték, az öreg az utolsó utasításokat osztogatta:

— Jegyezd meg fiam a következőket: Brezsánban a 7-ik számú dragonyosezred 4-ik és 5-ik százada fekszik. Ha kérdik, mikor indultál el, — most tíz óra, — mondj fél kilenczet, vagy háromnegyed kilenczet. Most pedig fogd kantárszáron a lovadat és gyere utánam.

A gróf fogott egy istállólámpást s bement a kertbe, Leó a lóval utána. Hosszú faszoron mentek végig, végre az öreg benyitott egy ajtót.

— Itt vagyunk a város végén, itt visz el egy út. Ezen megy folyton jobbra, míg ki nem érsz az országútra, azon aztán bevágatsz a városba. Van fegyvered?

— Ez a kard.

— Nem elég. Nesze még két töltött pisztoly. Tedd bele a nyereg mellé a tokba. Katonanyereg az. Ha pedig azt akarod, hogy a ló sebebben menjen, csak azt súgd a fülébe: Hurrá, Osztrolenka! Akkor megy, mint az istennyila. Most pedig, fiam, vezéreljen a szabadság Istene!

Még egyszer utoljára megölelték, megcsókolták egymást s Leó eltűnt az éjszakában. Az öreg az ajtófélfához támaszkodva hámut ki a hallgatag mezők alaktalan sötétségébe. Csak mikor Osztrolenka patája az országút kövein kezdett dobogni, sietett vissza a házba.

(Folytatása következik.)

A LÉHI KÁNTOR.

Elbeszélés. — Irta Szemere György.

I.

Az öreg Macsvánszky Péter csak kántor volt, de ép úgy lehetett volna főispán is. Nem rajta mult; sem a származásán, sem a tudományán, sem a becsületén. Családját még az Árpádok emelték nemesi rangra, a sárospataki kollégiumban vezérdiák volt: senior és praecentor egyben, de a teológiát nem végezhetette el, arcul ütötte a professzorát, mert sikkasztással gyanúsította őt. Kitétek a szűret.

Péter hazagyalogolt s elmondta az apjának, mi történt vele. Az helyeselt neki.

— Jól tette, fiam, egy Macsvánszky nem tűrhet büntetlenül szennyfoltot ősi nevének. Megdőltsz te a jég hátán is, édes kedves fiam...

Hát megélt Macsvánszky Péter a jég hátán, de nem sokra vitte rajta. Kántor lett belőle Léhen. A közmondás azt tartja: Léhen meghal a pap éhen. Hát még a kántor!

Nem halt az meg. Sőt meg is házasodott. Hétszilvafás feleségével kilencz köpű méhet kapott hozományba, a mi idők folyamán harminczra szaporodott. A méhek eltartották az összes Macsvánszky családot. Az asszony igen igénytelen volt és nagyon szerette az urát. Az elborongott néha a multakról, familiája régi dicsőségéről, a mikor ősei még száz jobbagynak parancsoltak. Fájtt neki a hanyatlás, az elsovadás gondolata. De kedvre derítette, megráfalta az aranyos lelkű hitves.

— Száz jobbagya volt a családnak? — évődött vele. — Akkor nincs okod panasznra, mert most százezer van egymagadnak.

A családó elérlette, hogy a felesége a méhekre czélez, letörölte homlokáról a redőket és elmosolyodott.

— Helyes asszony vagy... Azonban a gyerekeket már uraknak fogjuk neveltetni... Lejebb már nem mehetünk...

— A fő — vélte az asszony, — hogy boldogok legyenek.

De Macsvánszky nem volt ezen a véleményen. — Nem az a fő; — mondta, — a fő a küzdelem, a hódítás, a család java. Mert hová fajul a nemzet, ha mindenki békében pipázni akar? A boldogság utáni vágy tunyaság.

Macsvánszky Péternek két fia s egy leánya született. János, József és Mária.

János szilaj fickó volt. Szép és erős. Apja nyomdokait követte a kollégiumban, mindig első eminens volt.

Jól tanult József is, de bátyjának már a nyomába sem léphetett. Gyengébb volt nála testre is. Nemi konokság álalkodott bágyadt szürke szemében s összeszorított ajka között. Ritkán ejtett szót, akkor is daczczal, mintha hiányzott volna a szíve.

Apja nem szerette.

— Ebből semmi sem lesz; — mondta az anyjának mogorván, — a családot János fogja fölemelni.

A leányról, a ki gyönyörű szűzzé fejlődött már tizenöt éves korában, ilyen irányban szó nem esett a szülők között...

János a nyolczadik osztályba járt, midőn a negyvennyolczas szabadságharcz fegyverbe szólította a magyar nemzetet. József a hatodikba.

A léhi kántor befogatott a kuráttal, székre rakta fiait s az első sorozó-bizottságnak a honvéd zászló alá esküdött velük.

— Együtt fogunk harczolni, fiúk, mert így volt ez Mohácsnál is: egy sorban csatáztak a Macsvánszkyak, apák és fiúk. Majd én mutatom, hogy kell szuronyt szegezni, ti csak utánam induljatok.

Vörössipkások lettek a Macsvánszkyak. Egy-két csata után őrmesterré nevezték ki az öreget, János káplár lett. József közlegény maradt.

Az isaszeghi ütközetben Jánosra bízták a zászlóalj zászlóját. Szuronyrohamra került a sor a harc zivatarában. Egy német mellbedőfte Jánost s kicsikarta markából a szent rongyokat. Mert akkorára már ronggyá lett a trikolor s szinte forgácsesá a rúdja. De azt se hagyták a Macsvánszkyak.

Az öreg őrmester utána iramodott a zászlórablónak, de sok volt a hullá a lába alatt, megbotlott egyben s hanyatt esett. A fejét megütötte egy kőben, csak annyi ereje maradt, hogy rákiáltson kisebbik fiára:

— Csikard vissza a zászlót, József, vagy halj meg.

József utolérte a németet, fejbévágta a puskatussal és visszahozta a zászlót az apjához. Ráborult mozdulatlan testére, rázta, ébresztgette, könyörgött neki:

— Itt a zászló, apám... Csak egy pillanatra nyisd ki a szemedet és mondd, hogy szeretsz.

Az öreg nem mozdult.



A LAKOMA A HUNGÁRIÁBAN.

(Az asztal bal oldalán ülve Székely Ferencz igazságügyminiszter, Rákosi Jenő, Berzeviczy Albert, Heltai Ferencz, Hazai Samu honvédelmi miniszter, dr. Steinbach Gusztáv a bécsi Concordia elnöke, Boigár Ferencz láthatók.)

A fiú tovább rimázkodott:

— Én mindig szeretlek téged, csak mutatni nem tudtam, te szégyeltél engem... Itt a zászló! Mondd, hogy nem szégyellsz többé, mondd, hogy szeretsz!

Az öreg kántornak most már megmozdult a két karja térdelő suhanczfa felé; átfogta gyermeke nyakát.

— Szeretek én édes, büszke fiam...

— Előre! — riadt fel száz torokból a csatakiáltás.

Újabb rohamra vezényelt a kapitány.

A gyermek Macsvánszky megragadta a csonka zászlót s megcsóválta a feje fölött:

— Eb a ki élni akar! — ordította — Engem a saját édesapám küld a halálba. Utánam! S előre rohanat. A vörössipkás fiúk, tizenöt-husz éves harmat testű diákok, szelid anyák reményei, dédelgetett cselédjei utána...

Az ellenség tíz perc alatt halommá lőtte a századot.

Mindössze hét élő maradt meg belőle. Csodaképpen a három Macsvánszky is. A János mellsebe volt a leg súlyosabb, ő nem is folytathatta a háborúskodást; az orvosok mint harczkép-

telent hazaküldték, miután talpraállították valahogy.

Az öreg kántor és József hadnagykákká nevezettek ki s végig küzdöttek a szabadságharczot.

II.

Elkövetkeztek a szomorú idők; a vereség, az elnyomatás, a szégyen.

Tilos volt a hazát szeretni, ősi viseletben járni. A zsandár az ajkakra forrasztotta a dalt is.

Jánosnak még dicső emlékei sem maradtak a háborúból, (mint atyjának és öccsének) a melyek megvigasztalták volna: ő káplári sorban jött haza, mint akármiféle parasztleány. Fölfort benne az ősnemesi vér.

Egyet gondolt János. Ha a sors fukar volt hozzá a háborúban, a békében szeres dicsőséget a Macsvánszky névnek. A szégyenletes türelmi időben, a midőn mások nyögnek, lapulnak, titokban csattogtatják agyarukat, mint a kalodás farkas.

Majd megmutatja ő!

A legközelebbi szikszói vásáron kiállott a piac közepére s a hogy csak tüdeje adta, rágyújtott egy németőcsarló, hazafias dalra s arczába vágott a zsandárnak, midőn az, hogy bekisérje, kezét emelt rá.

Az apja vére volt. Utótt. Az öreg a papságát ütötte agyon az öklével, a fiú a szabadságát. Tíz évi börtönbüntetésre ítélték, tudja Isten miféle törvény értelmében s egy évet sem engedtek el neki belőle.

Mire kiszabadult, meghalt volt az édesanyja bánatában, de elpusztult volt a huga is. Ez nem egészen, csak erkölcsileg, de Macsvánszky lányról lévén szó: végérvényesebb volt a halála, mintha koporsóba fektédt volna a hant alatt.

A léhi kántor így mondta legalább. S János osztozott a nézetben.

József ügyvéd lett. Majd képviselő. Vagyont gyűjtött s gazdagon nősült azonkívül is. Be-aranyozta a rozsás családi czimert. Úgy, a hogy megálmodta az apja. Csakhogy az öreg nem látta meg a czimere ragyogását. Nagyon vén volt már akkor, színvakságra esett szegény. Foltnak nézte az aranyat a pajzson. Szennyfoltnak. Mert kormánypárti képviselő volt a fia.

El se hívatta a halásos ágyához. Csak Jánost eresztette utolsó perceiben maga elé. És így szólott Jánoshoz, a ki utódja lett a léhi kántori tiszttségben.

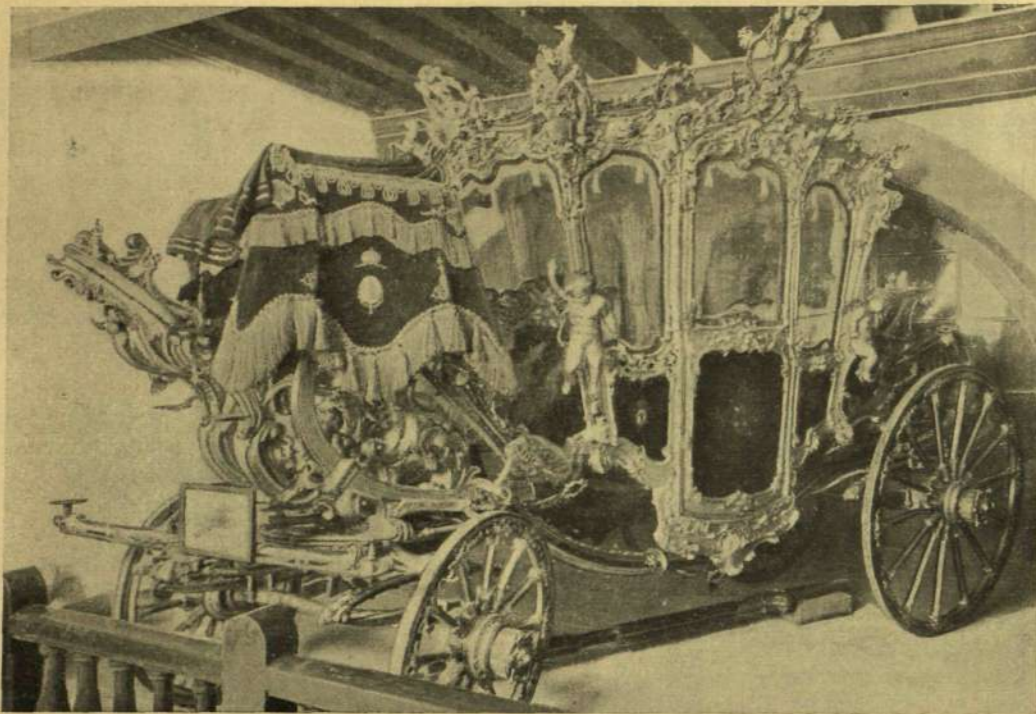
— Már csak egy igazi Macsvánszky él a hazában s az te vagy, fiam. De sebak, majd kivirul még a családja általad. Nősil meg s nevelj hozzám s magadhoz méltó fiaikat.



UJSÁGIRÓK A LAKOMA UTÁN.

Jelky Gyula felvétele.

A MAGYARORSZÁGI HIRLAPIRÓK NYUGDÍJINTÉZETÉNEK JUBILEUMA.



MIKSA CSÁSZÁR DÍSZKOCSJA A MEXIKÓI NEMZETI MÚZEUMBAN.

Ez egy legenda.

A kántor, a ki száraz kenyeret eszik s családi dicsőségről álmodik...

Az írók ma már nem igen irnak ilyen meséket.

A mai írók nem szeretik az élő legendákat, a halott képzelgéseket művelik. A jövőt találgatják. Pedig igazabb és szebb a múlt s bármily elmosódottnak látszik a mai ember szemében, alighanem abban van a jövő maga is.

Tudni kellene azt, a mit a léhi kántor ösztönszerűleg érzett: hogy a család dicsősége a nemzet dicsősége.

AZ AGYONRÁGALMAZOTT ORSZÁG.

Néhány hét óta fölöttébb sokat beszélnek és irnak Mexikóról, a világ egyik legnagyobb területű államáról, a melyben — hír szerint — veszedelmes és véres forradalom pusztít közel félszázötöd óta. A külföldön, Franciaországban, Angliában és még Németországban is kitűnően ismerik a Mexikóval és az állítólagos forradalommal kapcsolatos igazságot, nálunk, Magyarországon azonban a leghetetlenebb föltevések vannak elterjedve a gyönyörű és roppantul gazdag amerikai államszövetséget illetően. A mi számunkra még valósággal föl kell fedezni az igazit, meg nem rontott hírű Mexikót.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy ezt az államot, a mely terjedelmére nézve ötszöröse Magyarországnak, tökéletesen művelt és roha-



BÁNÓ JENŐNÉ, SZÜL. JUANNITA JANEZ, ELŐKELŐ INDIÁN CSALÁDBÓL.



BENITO JUAREZ, AZ INDIÁN SZÁRMAZÁSÚ ELNÖK, A KI KIVÉGEZTETTE MIKSA CSÁSZÁRT.



GUANAHUARO I TEMETKEZŐ BARLANG. A HOLTTESTEK NÉHÁNY HÉT ALATT MEGRÖVESEDNEK BENNE.

KÉPEK MEXIKÓBÓL.

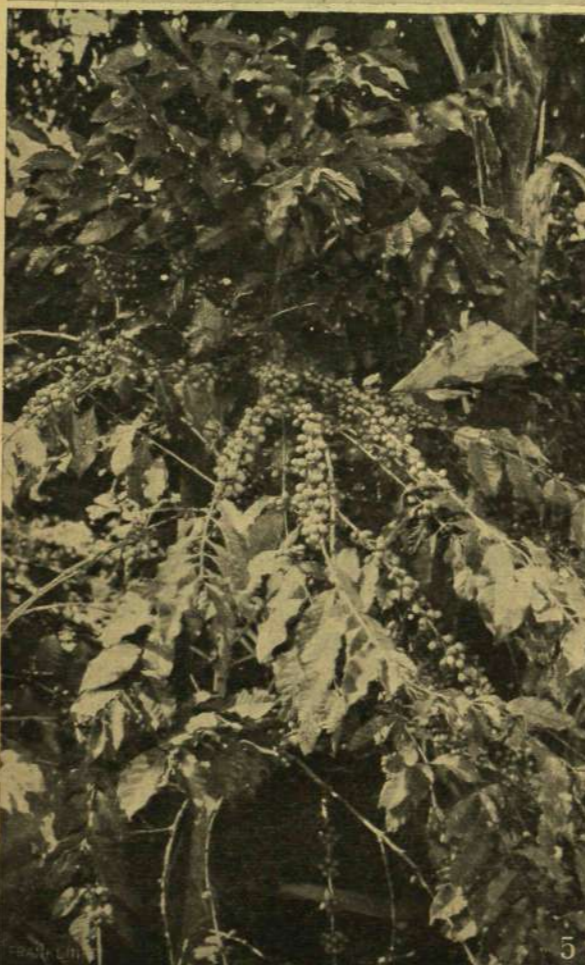
mosan fejlődő nemzet lakja. Tagadhatatlan, hogy a mexikói nép indián származású, sőt többé-kevésbé még ma is tiszta indián faj, ám szemközt az északamerikai, vagy a patagoniai rézbőrűekkel, Mexikó indiánjai teljességgel civilizáltak, jóérzésű és minden nemes iránt fogékony lelkű emberek. Természetes, hogy a ki csak a diákok számára készült fantasztikus elbeszélésekből ismeri az indiánokat, az nem is tudja elképzelni őket skalpoló-kés, gyilkos tomahawk és bűzös békepipa nélkül. Ez pedig mérhetetlen tévedés, mert noha vannak még ma is félvad indiánok, mint például az apache-törzs tagjai, vagy Argentina északnyugati vidékein néhány harcra kész indiánok az alattvalói — de a nagy, az óriási többsége az indián fajnak kitűnő emberanyag, a mely szomjazik a tudásra, barátja a békességnek és ámbár mi nem tudunk róla, a művészetek terén is rendkívüli tehetségnek adja jelét. Volt Mexikónak egy szobrása, a tiszta indián vértű Norena, a kinek egyik művét a világ remekei közé sorolják. Ez a nagyarányú szobor az aztek utolsó császárt, Cuauhtemoc-ot ábrázolja, abban a pillanatban, a mikor dardáját — a csata hevében — elhajtja.

Cortez Ferdinánd, a ki spanyol hordáival Mexikó földjén körülbelül ugyanazt a szerepet játszotta, mint a tatárok Magyarországon, a mikor először kalandozta be Montezuma birodalmát, az elragadtatás hangján irt a saját hazájába arról a csodaföldről, a hol a különböző szerszámokat, még a templomok kupoláit is bronz helyett tiszta aranyból készítették. A mikor Cortez magába a fővárosba is bevonult, szinte költői nyelven irta meg impresszióit Spanyolországba.

«A templomok között van egy — irta — a melynek érdekességét és nagyszerűségét az emberi toll esetlenül képtelen. Ez a templom akkora, hogy benne ötszáz lakos számára egész nagy falut lehetne építeni. Negyven magas tornya van és a legmagasabb közöttük meghaladja Sevilla legnagyobb tornyának a magasságát.

Kissé sajtóságos, hogy ezek után Cortez mégis földig rombolta Mexikó városát. Érthető azonban, mert a vad conquistadorok mindenütt csak a csábító sárga ércet keresték és mert aranyat valóban még az indiánok házáinak a falában is találtak.

Mexikó népeiről még ma is az a hír, hogy vadak és veszedelmesek, holott ennek éppen az ellenkezője igaz. Az egész valójában csak egy kellemetlen legenda, a melynek volt ugyan alapja az ó-korban, talán még öt-hatszáz évvel ezelőtt is, de ma már éppen a fordítottja igaz. Mexikó őslakói között az azték indiánok volt a vezetőszerep és természetes, hogy az ő szokásait és erkölceiket az egész országra nézve jellegzeteseknek hitték a spanyol hódítók. Ez azonban hamis megítélés volt. Mert az azték törzsen kívül még számos egyéb indián faj élt Mexikóban, így a még ősbibb zapoték, továbbá a misték törzs, a mely ha-



1. Puebla, mexikói falu. — 2. Kaktusz-óriás. — 3. Cinco di Mayo-út, Mexikó városban. — 4. Az Orizaba-vulkán. — 5. Mexikó flórájából: Kávé és egyéb növények. — 6. Idolo, vagyis azték bálványisten. — 7. Mexikói falusi szépség.

KÉPEK MEXIKÓBÓL.

sonlithatatlannal szelidebb volt az azték nemzetségnél. A mi érthető is. Épen azért ragadta magához az azték törzs az egész birodalom hegemoniáját, mert vadabb, harciasabb volt a többinél.

És az aztékok — valóban — ma már meg sem érthető, irtózatosszokásoknak hódoltak. Azt hitték például, hogy a ki élő embernek a kiszakított szívéből eszik, az bátrabb és erősebb lesz és ugyancsak ilyen vergődő szívet öhajtottak mindennapi áldozatul az aztékok istenei is. A legtelhetlenebb a hadisten, a hírhedt Huitzilpochtli volt, a kinek némely évben száz- és százezer élő embert áldoztak a rémséges vallás papjai. Az nem enyhítő, csak épen magyarázó momentum, hogy ennek a véres áldozatnak a céljára mindig a fogságba jutott ellenfeleiket használták föl az aztékok.



ÖT FORINTOS BÉCSI BANKÓ.

Most már mindez csak egy régi, rosz álom — a milyen Európában a keresztény inkvizíció, a boszorkányégetés, vagy még régebben a római Circus Maximus vérengző mulatságai voltak. Mexikó mai indiánjai ép oly civilizált emberek, mint akár a magyarok, francziák. Sőt, még azokat a külső jeleket is észrevenni rajtuk, a mely jelek az ősi kulturájú népeken láthatók. A nők kistermetűek, a férfiak pedig kissé fáradtak, egyáltalában nem izmosak, a dekadenciának ugyanazok a nyomai mutatkoznak rajtuk, mint például a francia és az olasz férfiakon.



ÖT FORINTOS ANTICIPATIONS-SCHEIN.



EGY FORINTOS.

Az 1811-ben devalvált bankjegyek.

A NAGY DEVALVÁCIÓ SZÁZÉVES FORDULÓJA.

Megszoktuk már és azért természetesnek látszik, hogy a papirpénzünknek megvan a teljes értéke. A százkoronás papirbankóért teljes száz koronát kaphatunk aranypenzben, nem vonnak le belőle semmit, s szinte úgy tetszik, hogy ez nem is lehet másként. Hiszen nagy tudományú nemzetgazdák hirdetik nyilvánosan, hogy mire való a készpénzfizetés, az ország nem veszít vele semmit, ha be nem hozzuk. Pedig hát nem is olyan régen volt, — a nem nagyon öregek is emlékeznek reá — a mikor napról-napra ingadozott a pénzünk értéke, s milliók veszték el huszonegy óra alatt. Ha meg háború fenyegette az országot, rohamossá lett a hanyatlás. Száz esztendővel ezelőtt pedig, 1811. év február havában, ki kellett mondani a nagy devalvációt, a mikor a pénz értékét lezállították egy ötödreszére. A kinek

ma száz forint volt a birtokában, az holnap nem ért többet húsznál.

A Napoleon ellen folytatott háborúk juttatták idáig az országot. A mikor kiapadt az állam finansziális ereje, egyszerűen tovább dolgoztatták a bankóprést, s gyártották a fedezet nélküli bankót.

1808-ban már hétszáz milliónál több a fedezet nélküli papirpénz. A szerencsétlen kiemenetű 1809-iki háború 1060 millióra szaporítja a papirpénzt. Folyton ingadozó árszói között rohamosan eszikken a pénz értéke.

A pénzügyi katasztrófa elkerülhetetlen!

1810-ben O'Donnel pénzügyminiszter egy tervezet kidolgozásával igyekezik a bajon segíteni oly módon, hogy a papirpénz értékének egy harmadáért beválthassák. De honnét teremtsék elő az erre szükséges 75 millió forint ezüst fedezetet? Az ország hiába tiltakozik a papirgazdálkodás ellen — az új pénzügyi-



TIZ FORINTOS BÉCSI BANKÓ.

niszter, gróf Wallis radikális eszközhöz nyúl... Az 1060 millió függő adósságot ötödére, 212 millióra szállította le! 1811 február 20-án jelenik meg a császári patens, a mely a papirpénz értékének csökkenését bejelenti.

A katasztrófa iszonyúan sújtja az egész monarchiát. Minden megrágl; a külfölddel való pénzügyi viszonylatunk — a külfölddel való minden kötelezettségnek teljes névértékben kell eleget tenni — egészen megakad. Teljes pangás áll be minden gazdasági és ipari téren s a megyék egymásután tiltakoznak a patens ellen.

Az ötödresz beváltásához is készpénz kell, hogy a végső katasztrófa elkerülhető legyen... A pozsonyi — 1811 augusztus 25-ére összehívott — diétától várja Ferenc, hogy a pénzt megszavazzák, de a pozsonyi országgyűlés minden eredmény nélkül szlik szét...

Két patens jelent meg egyszerre, az egyik a papirpénz megszámlálására és a régi bankóknak részben újakkal való kicserélésére vonatkozik, a másik, a tulajdonképpeni, a devalváció okait és a beállott új pénzügyi viszonyokat tartalmazza. Bécsben jelent meg először a híres patens, a melyet azután Magyarországon is kihirdettek. Később még a »beaváltó-czéduláról» is jelent meg egy...

Ennek a szomorú történeti eseménynek érdekes dokumentumáról, a két patensről így ír egy akkori bécsi krónikai feljegyzés:

Tegnapelőtt, úgy mint február 27-ik napján két csász. kir. Patens adatott itt ki, és tétetett közönségesse. Az elsőbnek foglalatja ezekből állott: »Első csász. kir. Felsége, a' múlt, 1810-ik esztendőben, Februáris 26-ik napján költ Felséges Pátensének első czikkelyében



DUNAI KOMPON. — Garay Ákos rajza.

olly rendelést tenni méltóztatott, hogy a bankó-czédulák száma szorosan számláltassék meg és adattassék által az egyesült felváltó és kiírtó deputatióknak (der vereinigten Einlösungs und Tilgungs-Deputation) Eő Felsége azt akarja, hogy minden alattvalói tudhassák, minémű állapotban legyenek a finantziák, avagy kincstárak a papirospénzre nézve.

A' csász. kir. Status hiteles és Centralis udvari számtartó Tiszttség tökéletességre vitt, számlálása szerint a bankóczéduláknak számáról kiadott bizonyítása szerint, melyet mind a deputationalis udvari számtartó Tiszttség, mind maga a Deputatio tökéletesnek lenni emerték, ez a deputatio elegendőnek lenni itéli magát, mind az ideháza, mind a külföldön, mind minden Status Kormányzások kasszájában lévő bankóczédulákat bátoroságon kiadni és azoknak summáját Ezer hatvan millióm, hét száz kilenczven nyolcz ezer, hét száz ötven három forintra számlálni.

... Mind a' bankóczédulák kasszájában hátra maradt, mind minden bankóczédulák, melyek ennekutánna fabricaltatni fognak, egyedül a régi bankóczéduláknak feltelétésekre szolgálni fognak: kiki egészben meggyőződve lehet az érant, hogy a bankóczédulák száma semmi

esetben meg nem szaporítható, sőt inkább azoknak kiirtások által meg fog kevesítettetni...

— Költ Bécsben, Februáris 23-ik napján, 1811-ik esztendőben gróf Wrbná Rudolf. Előülő és első Cseh Országí deputatus.

Gróf Brandis János az Előülő Képviseleje, és a Styriai Herczegségeknek deputatusa. Gróf Apponyi Antal Magyar Országí deputatus.

Petkovich Lajos második Magyar Országí deputatus. Szegedy József Erdélyi Országí deputatus. Liedemann János Sámuel a Pesti Kereskedőknek deputatusa...

(Stb...)

Jegyzes. Ebből kiki tudhatyja, kik legyenek a bankóczédulák kevesítésekre ügyelő Cs. K. Commissionának tagjai.

A második ugyanazon nap költ és községesse tétetődött Cs. Kir. Patensnek értelme ebből áll.

»Eő Csász. Kir. Felsége, a múlt 1810-ik esztendőben Majus 18-ik napján költ Fels. Patensének 35-ik tikkelyében olly rendelést tenni méltóztatott, hogy minden fertály esztendőbeli számadásnak végződésével, az kopott bankóczédulák újakkal, a bankóczédulák ré-

pénzzel tseréltessenek, sőt az a summa is, melyet a Status Kormányzások, a rézpénz felváltására, azon értnek betse szerint, a pénzverésre fordított költséggel együtt a Deputatióknak által ad és a bankóczédula kiirtására ügyelő deputatio fő kasszájának, mint ezen pénzverésből folyó nyereség által adott esmeretessé tétetődjék.

Költ Bécsben, Februáris 23-ik napján, 1811-ik esztendőben.

(Aláírások.)

Béts.

Ma riattakor Béts utzáinak minden szegletein egy igen kegyes Felséges Pátens talált kifüggesztve a közönség. Ez egy legnagyobb bizony-sága a Felséges Országílószék atyáskodásának.

A Patens foglalatja így következik: Mi Első Ferentz, Austria császár, Magyar, Cseh, Gallitzia, és Lodomeria országok Király, Auszriának Fő Hertzege etc., etc.

Szünetlenül alattvalóinknak boldogságokkal foglalatokodván, régóta különös figyelmetességünket fordítottuk a papirospénzre (bankóczédulára). Az 1810-dik esztendő Februáriusának 26-dikán költ Pátensünk által nemcsak hogy azon jusunkról lemondottunk, hogy azt többé szaporítanók, hanem ugyan azon Paten-



Szécsényi Ódön: A «Stand»-on. (Színes rajz.)

sünkben a már meglevő papírospénznek lassan-lassan lejendő kevesítéséről és arról is gondoskodtunk, hogy azt az e' képpen megeshető módok által az értzpénzhez hasonlóná tegyék.

Ehhez képest just formáltunk vala magunknak a múlt esztendő Septembeerének 8-dikán költ Pátensünk által alattvalóinknak felkelhető és fel nem kelhető vagyonainak tizedrészéhez. A milyen nehezen esett atyai szívünknek minden kiméllés mellett is, az ezen eszközökhöz való nyulás: éppen illy kevéssé értük el tsakugyan azok által atyai célzásainkat... A pénzváltás folyamata (cureusa) a' helyett, hogy jobbult volna, rosszabbodott, a papírospénz járása mind inkább ingadozott, a naponként éppen oly nagy mint regulátlan szökésekkel változott annyira, hogy néhány napok alatt 100 Forint értz (pengő) pénzért papírpénzben 1200 Forintnál is többet kellett adni.

Ezt a mindenek felett veszedelmes, a tulajdönt megreszkettető, a szorgalmatoskodást meggátló minden társasági állapotot megháborító hihetetlenkedést és kedvtelenséget gerjesztő ingadozást megszüntetni, a bankócéduláknak az ő betségnek illy nagy leszállása mellett is ezen nagy leszálláshoz alkalmaztatott mérték-

ben beteket felemelni és bizonyos lábra helyeztetni, ez által alattvalóinknak boldogságokat fenntartani, vagyonjuk elvesztésének eleit venni teszik a mi atyai gondoskodásunk legbetsesebb figyelmeztetésének tárgyát.

Kivántuk volna ugyan, hogy a papírospénznek kevesítése által az e' között és értzpénz között való egyenlő mértéket helyreállíthassuk s ezáltal az óhajtott rendet visszahozhassuk.

... A fundáltatott Systema már most éppen olyan siető, mint feles s haladék nélkül mindjárt munkálódó segedelmet kíván s nagy eszközöz való nyulást parantsol...

... A papírospénz massáját, mely most 1,060,798,753 F.-tot teszen, a belső pénzforgáshoz s adáshozvovéshez mérsékelt mennyiségre szállítsuk le s ezt illendően megfundáljuk. Most egyszerűen ugyan még ezen megkisebített summát sem realizálhatjuk. Erre szükség sintsen azért, hogy a papírospénz annyira leszállítatik, a mennyit a belső adásvetés dolga kíván...

... A megmaradandó kevesebb papírospénz is lassan-lassan eltörölődni, vagy beváltatni fog, hogy a magános emberek állapotjának rendbe való hoztatása, és a tőképezeknek interes-

seiből s más meghatározott pénzben álló jövedelmekből élő embereknek az elszegényedéstől való megmentetések, a nemzeti boldogságnak és indusziának megtarthatása tsak eképen eshetik meg.

Ehhez képest ezeket határozzuk: *

1. Béts városának Bankócédulái tsak az 1812-ik esztendő Januáriusának utolsó napjáig maradnak meg.

3. Az 1811-dik esztendő Mártziusának 15-dik napjától fogva a Bankócédulák névbetseknek egyötöd részére szállítatnak le. Tudniillik —

Az 1 Forintos Bankócédula	12 Krajzárra
A' 2 Forintos	24
Az 5 Forintos	1 Forintra
A' 10-zes	2-re
A' 25-tés	5-re
Az 50-nes	10-re
A' 100-zas	20-ra
Az 500-zas	100-ra

határozzatik.

4. Az 1812-dik esztendő Februáriusának első

* Huszonnégy pontozat következik ezután, a melyek közül részben kivonatosan, részben az eredeti szöveggel közlöm a fontosabbakat.



Raab Ervin: Malom. (Rézkarcz.)



Erdőssy Béla: Tavaszszal. (Rézkarcz.)

napiján a Bétsi Bankócédulák helyébe a Beváltócédulák állanak be, mint a mi Monarchiánkban lévő egyetlenegy papírospénz.*

6. ... Egy amorlízáló fundusnak felállítását, mihelyest ezen tárgyat a Magyar országon ezennel összehivatandó, Erdélyben pedig már összegyülekezett Diétákon illendő tanácskozás alá vétetjük és eligazítatjuk, azonnal egy különös Pátens által meg fogjuk határozni.

* Ilyen beváltócédulát annyit adtak ki, a mennyi a bankók ötödértékének becseselésére kellett.

Több pont arról szól, hogy a beváltócédulákat egész névérték szerint 1811. márczius 15-től, a bankókat pedig 1812 január utolsó napjáig — névértékük ötöd része szerint — bécsi folyó pénznek és egyedül való Valutának lenni kinyilatkoztatjuk. «Az alattvalók között létrejött minden kontraktust» ezen értelemben kellett elkészíttetni.

A külföldről behozott árúk értékét és kölcsönpénzeket az eredeti összegben kellett visszatéríteni.

Az 1799 előtt csinált adósságok s mindenemű kötelezettségéből folyó fizetések szintén

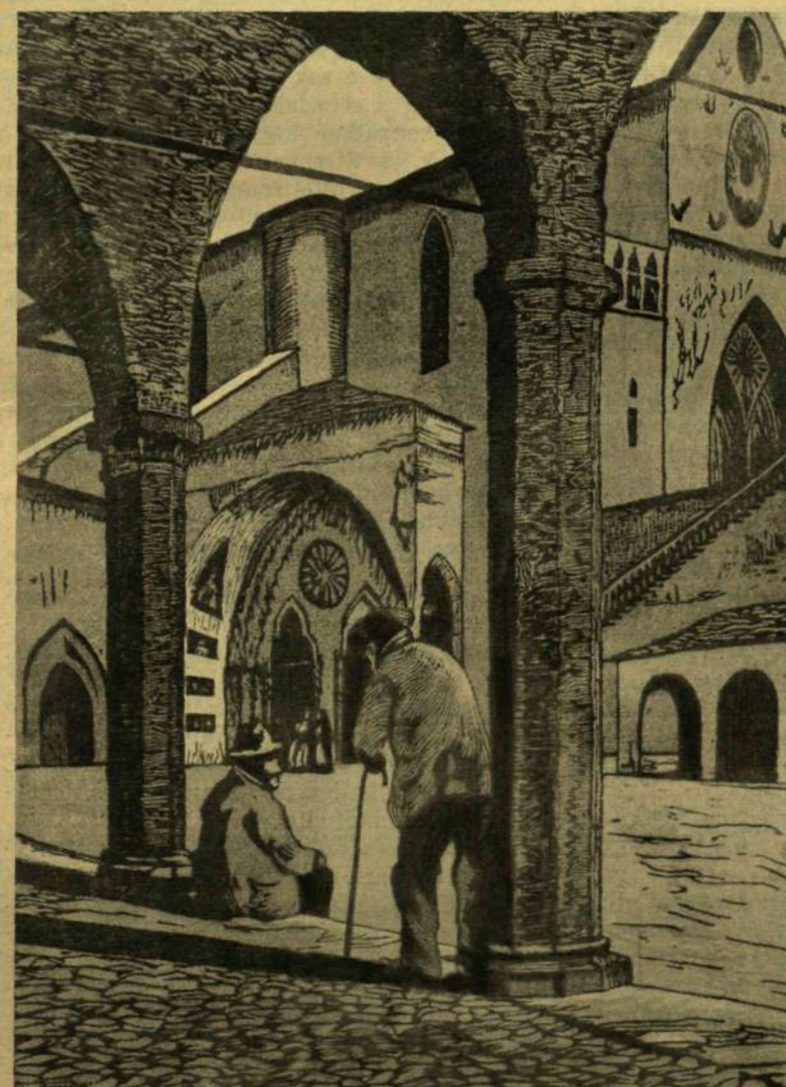
egész értékben voltak visszafizetendőek. Ha valaki pl. 1799 előtt tízezer forintot vett kölcsön, a tőkét beváltó cédulában tízezer forintot kellett visszafizetni. A kamatot szintén az eredeti összegben tartozott visszafizetni. A patens egyik pontja az 1799—1810 szeptember végéig terjedő kötelezettségekről intézkedik. «Az 1802-dik esztendőben, mikor 1 ar. Forint pengő pénzért Bankócédulában 120 Forintot adtak ért egy hatvan-ezer Forintról adott öt p. Cent interesű kötelező levél Conventziós pénzben ötvenezer forintot, az interesse kétezeröttszáz forintot.»



Vágner Géza: A párisi Notre Dame. (Aquatinta.)



Lénárd Róbert: Bato. (Rézkarcz.)



Conrad Gyula: Assisi Szent Ferencz temploma. (Színes fametszet.)



Góth Mór: Zongorázó hölgy. (Tempera.)

A 18. pont így szól:

„A hús, kenyér s egyébek addig, míg a Bankócédulák járnak, a közönség elibe adódó laistromban kétféleképpen tétetnek fel, u. m. a Bankócédula névbete és a Béváltócédula névbete szerint p. o. a marhahúsnak fontja Bankócédula szerint 30, Béváltócédula szerint 6 krajcár irattatván.”

Adót, vámot és egyéb fizetést 1811 márczius 15-től kezdve csak beváltócédulában vagy öt-annyit érő bankóban fogadtak el (de hasonlóan mi is minden fizetéseket, pensiókat, provisiókat, katonai-hónpénzeket, minden költségeket Béváltócédulák, vagy öt annyi érő Bankócédulák által fizettünk).

„Az ingó és ingatlan vagyonra rendelt tíz per Cent adótól kegyelmesen elállunk és a már megfizetett summák visszaadtnak.”

A rézpénzek értékét addig, míg a bankók forgalomban maradtak, nem regulázták.

A patens aláírása így hangzik:

„Költ a mi fő és lakóvárosunkban, Bétsben Febr. 20-dikán, az ezernyolczszáz tizenegyedik esztendőben, országlásunknak tizenkilencedik esztendejében

Ferentz.

Gróf Ujarte
Cseh-országi fő és Auszriai első Cancellárius.
Gróf Voyna,
Az ő Cs. K. F.-ge tulajdon felséges parancsolatjára
Bárá Ergeyet Fidelis János...»

I. E.

A GRAFIKUSOK, AQUARELL- ÉS PASTELL-FESTŐK A NEMZETI SZALONBAN.

Az aquarellfestés mai nap nem oly kedvelt műfaj mint régente, tehetségesebb fiatal festőink között alig-alig akad hivatásos aquarellista. Legnagyobb részt csak mellékesen művelik a vízfestést, talán azért, mert meglehetősen szűk korlátokat von tárgy és festői kifejezőmód szempontjából a művész elé. Az aquarellezés technikájának vannak olyan leküzdhetetlen követelményei, a melyeknek megszövése egy pillanat alatt teljesen elrontja az alkotást. Szerfelett biztos kezet és szemet kíván, mert az elrontott részletet javíthatni nem lehet. A biztonsághoz meg nagy gyakorlat kell, innét van az, hogy azok, kik csak mellékesen foglalkoznak vele, sokszor küzdeni kénytelenek a kifejezésért, a mi meg is látszik képeiken. Góth Móricz aquarelljei is inkább az olajjal festő művészt juttatják eszünkbe. Sokkal inkább művészember azonban, hogy le ne tudja győzni a nehézségeket, egy-egy vízfestménye is igen jól sikerül. Souverain könnyedséggel kezeli az esetet Boemm Ritta, ki érdekes egyéni modort tudott magának alkotni. Némelyik esendélete erőteljes művészi felfogásával és színezésének eredetiségével meglep. Kriesch Aladar vázlatos, könnyed képeiben sok a kifejező erő. Pogány Vilmos kiváló technikával megalkotott vízfestményei különös álmódzó szimbolizmust árulnak el. Azonnal meglátszik rajtuk, hogy a művész ott nevelődött, hol az aquarellezésnek oly régi és fényes tradíciói vannak: Angliában. Csak hogy képei nemcsak e hagyományokat, de érdekes egyéniséget is mutatnak, mely sok eredeti vonással tudja gazdagítani az angol mesevilágot. Vida Árpád sötét színekkel festett arcképei és egy-egy pleinair képe szintén figyelemreméltóak. Mindez azonban együttvéve sem sok: az aquarellezés nem népszerű művészeink között.

A pastellfestés sem esábitja őket túlságosan. Raab Ervin, Undi Mariska képei mellett feltűnnek Vagner Géza könnyeden megalkotott impressziói. A legérdekesebbek mindenesetre Nagy Sándor pastelljei. Itt említjük meg Jaschik Almos buja dekoratív fantáziával megrajzolt, de kissé túlterhelt tempera képeit is. Sokkal gazdagabban és jobban vannak képviselve a grafikusok. Határozott rézkarczó tehetség Prihoda István. Kisujjában van a technika és erősen kifejezett egyéni művésztemperamentum. Derülten, könnyeden, erőteljesen ragadja meg tárgyait. Hídeg tüvel rajzolt karcainak apró vékony vonalaiból nagy vonalú és nagy felületekre támaszkodó hatásokat tud kihozni. Nem kevésbé tetszetek Krón Jenő képei is. A „Jolánka arcképe” bátran

összehasonlítható bármelyik újkori könnyed, francia metszettel. Lénárd Róbert kismarmájú felületeken finoman kuszálódó vonalaival mély távlatot tud adni. Karcait szeretetteljes elmélyedés, poétikus hangulat, derült intim megértés jellemzi. Erdőssy Béla karca is figyelemre méltóak, valamint Tipary Dezső városrésztetei is, de karcaiknál még érdekesebbek linoleummetszeteik.

Ez az új technika napról-napra több és több barátot hódít a művészek között. Nagyvonalú vagy nagy színfoltú hatásokra igen alkalmas kifejezési mód, a mit e kiállításon Székely Andor, Tichy Kálmán, Tichy Gyula művei is eléggé igazolnak.

A grafikusok között utójára hagytuk épen kiemelése végett Kubinyi Sándort, kinek nő-alakot ábrázoló mezzotintója a kiállítás meglepetése.

Rajzolóink közül Vadász Miklós, ki egyike a legtehetségesebbeknek, nem tartotta érdemesnek, hogy itt olyan színvonalú képekkel mutakozzék be, mint tavasszal a Könyves Kálmánban s legutóbb Bécsben az Arnot-féle műkereskedésben. Különböző értékű dolgai között mégis csak azok a legjobb darabjai, melyek a félvilági nőt, Vadász párisi remiszentiait ábrázolják. Kétségtelen, hogy mostani rajzolóink között a nagyvilági előkelőséggel telt női alakok báját, rugalmasságát, légységét, betegségét ő tudja a legjobban ábrázolni. Nagy Sándornak a mesék különös világába pompásan illő illusztrációit érdekes összehasonlíthatni Pogány Vilmos rajzaival, mert mindjárt szembeszökőbb lesz egyéni eredetiségük ezek mellett, melyekben oly sok van az angol illusztrálás hagyományából. Szemrecsányi Ödön megszokott burleszk képei szakasztott olyanok, mint az elsők, úgy látszik a művész nem tud túlnőni a maga szűk modorán. Csinosak Márton Ferenc tollrajzai is.

A grafikusok az e gazdag kiállításra érdekes tünete művészeti életünknek. Érdekes pedig azért, mert a grafika kedvelése, melyet szerfelett tévesen a művészet olesó népszerűsítésének szoktak tekinteni, erősen fejlett műpártoló érdeklődést mutat. Tévedés ugyanis azt hinni, hogy metszeteiket azok vásárolnak, kiknek képekre pénzük nincs. A metszeteiket azok szerzik be, kiknek képeik is bőségesen vannak, kik mappákban őrzik azután féltett karcaikat, rajzaikat, mert igazi gyűjtő falra nem akasztja gyűjteményét. Hogy pedig ilyen műbarátok is vannak már a magyar társadalomban, a mit az ily bő termelés is elárul, örvendetes jelensége művészeti viszonyainknak.

Farkas Zoltán.

A JAPÁN SZÍNHÁZ.

Nagyváradi és kolozsvári újságokban olvasom mostanság, a mit annak idején a budapesti napilapok, de még a híres európai újságok is megírtak, hogy Hanako színházának vendégszerepelt itt, vagy ott és hogy csodákat produkál a „tokyói színházal”. Senki olyan borzalmas szépen, fájdalmasan nem tud meghalni, mint Hanako.

És a „tokyói színházal” már esztendő óta járja Európát, odahaza pedig senki sem ismeri őket.

Meséljenek valamit Sada Yakkóról és Honakóról. — kérdeztem Tokyóban színház-igazgatókat, írótak, újságírókat.

A kis japánok felkacagtak, esillámó, mandula szeműk hunczut ragyogással nézett rám, mintha azt akarták volna mondani: „Te szegény, szegény, megcsalt európai!”

Mért nevetnek? — kérdeztem újra. — Mi van azon nevetni való, ha Sada Yakkóról és Hanakóról beszélgetek?

— Oh, — felelte az egyik udvariasan, mintha bocsánatot akart volna kérni a bátorságért, hogy felvilágosít — Sada Yakko és Hanako ninesenek is... az az, hogy csak Európában vannak, Japánban ninesenek, a japánok nem ismerik őket, itt egyiket se látták sohasem játszani.

— Lehetséges-e ez? — néztem rájuk csodálkozva.

— De mennyire? Hiszen japán színésznek nincsen is, soha japán színházban eddig színésznek még nem lépett fel, a női szerepeket

mind férfiak játszották, tehát Sada Yakko és Hanako „tokyói társulata” hazugság. Sada Yakko nevét talán ismerjük az európai reklámokból és abból, hogy férje idevaló hírlapíró. A kis japán művész, a ki lába ejtette Európát, idehaza gésa volt, énekeslány, egy ügyes újságíró feleségül vette, elvitte Európába, s ott pénzt csinált belőle. Sikere volt, de az hazugság, hogy Sada Yakko a japán színészetet képviseli. A japán színészetet Sada Yakko nem képviselheti, mert Japánban nines színész. Hanakot és társulatát pedig egyáltalában nem ismerjük. Sada Yakko üzleti ötletének ügyes utánczó lehetnek.

Arról csak esztendőnk mulva lehet szó, hogy japáni valódi, hivatásos színésznők vendégszerepelnének Európába. Mert most, ebben az évben nyílt meg Tokyóban az első színiskola, a mely nőket is kiképez a színészi pályára. Ez a mozgalom hozzátartozik Japán újkori, nagy reformjához és országgyűlési képviselők iratják be lányaikat az iskolába, hogy így is szolgálják a haladás eszméjét. És ugyancsak ez évben nyílik meg Japánban a „Császári Nemzeti Színház” és a színiskola végzett növendékei ez új színház tagjai lehetnek. Ők lesznek Japán első női színészei.

De az, hogy Japán többi színházában férfiak játszó a női szerepeket, nem azt jelenti egyúttal, hogy a japáni színészet elmaradt. Előadásokat láttam Kyotóban, Nogyóban és Tokyóban, melyek a színészet fejlett, erősen modern stílusáról számolnak be, darabjaik nagyrésze „ma” játszik és szociális eszméket tárgyal. Színészeik kitűnőek, az emberi öröm és fájdalom érzésének nagyszerű tolmácsolói, nem ágálnak, nem kulisszahasogatók... De régi történelmi, ó-japáni darabok előadásánál egészen megváltozik a kép, akkor énekelnek, szavalnak, a szamurájok kardjával egyúttal a klasszikus pózokat is felveszik és megkapjuk a mozdulatokat, melyeket a japáni metszetekről ismerünk.

A színházak, népművelés helyiségei majd mind egymás mellett vannak, minden nagyobb városban van egy-két vagy több színházi utca, az épületekről hosszú színes zászlók csüggnek alá a darabok címével, a szereplők nevével, a színház körül hársog a zene és hirdető menetek vonulnak végig a városon, osztogatják a szinlapokat, invitálják a vendégeket. Gyalog és rikásn festői színfoltokban kigyózik át a menet a sok bambuszszálak között, utánuk pedig a sokadalom a színház elé.

Kora alkonyatkor kigyúl a gáz és gáz villámos láng, a színházak körül eleven élet hullámzik egészen este tizenegyig, a mikor esend borul a színházi utcákra.

Mert Japánban és Khinában a színház ideje délután háromtól este tízig tart. Tíz óra után kihalt a színházi utca, Japánban nincs se orfeum, se kabaré... Az emberek haza mennek és esend borul a kis bambuszházikókra.

P. Á.

HELLÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. Fordította M. Hrabovszky Julia.

Mikor elérkezett a pillanat, hogy a Gesztenye-erdőbe utazunk, rávettem nagybátyámat, hogy Lamirault Mariet magunkkal vigyük. Babette öregszik. Marie nagy segítségére lenne, mert egészséges, jól szoktatott kis fia elég szabad időt hagy neki. Sylvain bácsi nem tagadta meg a kérésemet. Gyakran figyelt meg, idegenszerűen hallgatva, elgondolkozva, ismeretlen reményektől eltelve.

Úgy mint az előző években is, a Gesztenye-erdőben való tartózkodást pompásnak találtam. Örömmel üdvözöltem az öreg fűgefát, a mohos kutat, a gyönyörű virágokat, az első gyümölcsöket. Marie gyermeke rusztikus fekhelyen pihent, a mit világoskék organtinn övött a nap-sugarak elől és a mozgó falevelek árnyéka, foltok festett a kék szövetre. Az erejét teljesen visszanyert anyá ruhát teregetett, a veteményeskertben húzott kötelekre.

Babette a konyhában a ragyogó rézedények és virágos eszerpedények fölött uralkodott. Nagybátyám olvasott, vagy álmodozott. Én pedig kiszöktem a kedves erdőbe, a forrás mellé,



1—2. Japán színházak bejárata. — 3—4. A színelőadást hirdető felvonulása a városban.

JAPÁNI SZÍNHÁZ. — Pásztor Árpád féltételei világörüllő útjáról.

a hol valami titokzatos varázslat révén életre kelteni véltem egy hozzám hasonlóan fiatal szűzi nimfát.

Boldog voltam. És még sem találtam meg azt a teljes örömet, kielégítést, mint az előző nyarakon. Vidámságom alatt valami homályos vágyakozás lappangott. Az erdő nimfájával, a termékeny Ceressel nem értem be többé. Valami sajnálkozás, szavakban ki nem fejezhető óhaj volt bennem.

Augusztus hó vége felé járt. Sylvain bácsi egy napon kíváncsi volt ellátogatni a Castillonól nehány mérföldnyire fekvő Gillacba, egy nemrég felfedezett, majdnem érintetlen kelta-tumulus meglekintése végett. A lapok egy párisi tudós által vezetett újabb ásatást is jeleztek. Az egész vidék erről beszélt.

Az út hosszú volt. Babette lovát bérelt Sylvain bácsi részére. Nagybátyám kora hajnalban elindult. Pompás napra volt kilátása, valószínűleg kissé túl melegre, de nagybátyám könnyen öltözve, nem félt a napsugártól. Délben az ég mintha izott volna, kék színe fehér lett mint a fém a túlhevített kemenczében. Négy óra felé vihar fenyegette a learatott mezőket, az állatsordákat, a melegtől lihegő embereket.

Szobám ablakánál álltam. Batiszt pongyolám oda tapadt izzadt vállaimhoz. A földszintről felhallatszott Lamirault Marie gyermekének sírása; a kis fiút enerválta a villamossággal telt levegő. Az előttem elterülő óriási térség üres volt, mert állat és ember menekült a tanár felé, vagy elbújt, a hóvá tudott. Még a madarak is hallgattak és a katalizmákat megelőző rémes csönd uralkodott.

Nemsokára az ég egy része, mintha megkelekedett volna; a sötétség egyre nagyobb lett. Égzeneg hangzott nagyon távolról, mindig jobban közeledett, erősbödött, miattal fényes villámok foszforos perspektivákat nyitottak meg és zártak el. Hirtelen iszonytató dörgött, fényes villám cikázott végig a láthatáron, lecsapott egy magányosan álló gesztenyefára és azt felgyújtotta. Aztán megnyílt az ég csatornái és az eső zuhogni kezdett.

— Oh! a szegény jó urunk! Bárcsak beért volna már Gillacba! — kiáltott fel Babette, a kőnyébe rejtve az arcát.

— Nagybátyám bizonyára előre látta a vihart, Babette. Ha nincs Gillacban, úgy valami házbá menekült.

— Ez igazi özvív, itélet napja! — jajgatót a szegény pórno, babonás félelemtől megszállva. — Oh! ha lenne egy szentelt gyertyám és puszpángágam, ez bizonyára megövná a házat.

Az eső és a szél, több mint egy órán át dühöngött. Az ablaktól nem mozdulva, az aggodalomtól összeszorult szívvel, néztem le az eső ködében eltűnt völgyre. Hat óra felé a zápor majdnem épen olyan hirtelen megszűnt, mint a hogyan jött. Megpillantottam az elpusztított kert: sárgás víz, csatornáként folyt végig az utakon és fekete moocsárba fullasztotta a virágok szirmait, az apró zöld gyümölcsöket és egy nagy, fehér lepke bemoocsolt szárnyát. A láthatáron a szürke gőzök lassanként emelkedtek és kibontakoztak a halmok körvonalai. Láthatóvá lett egy darabka szivárvány, mintha egy villámtól sújtott égi híd megesonkított iva lenne.

Lementem az útra. A nedves föld hideget lehelte és én összeborzongtam könnyű pongyolámban. Babette kendőt hozott. Aggályosan néztem Gillac felé, remélve, hogy hiába várom az esőt, a mi visszafelé a széllel késő este előtt. Nemsokára megpillantottam azonban egy lovas, kinek jöttét nem hallottam, mert a nedves föld elnyelte a lódobogást. Nagybátyám leszállt a lováról. A ruháiról csurgott a víz, a fogai vaczogtak. Halálsápadt volt.

— Gyorsan tüzet — mondta — adjatok száraz ruhát, fehérműt és egy pohár forró bort. Nagybátyám szobájában rőzseköteget tétettem a kandallóba, a mi azonnal lángra lobbant. Mialatt Sylvain bácsi ruhát változtatott, czukros bort melegtíttem és egy kevés fahéjat és egy szelet citromot is tettem bele.

— Köszönöm — mondta a bácsi — jéghideg vagyok. A zápor künn ért a mezőn, nem akartam a fák alá menekülni, mint egy ostoba pásztor tette, a kit birkáival együtt a szemem előtt ütött agyon a villám... Lovam remegett a félelemtől és csak nehezen ment előre... Szóval, boricz ázva tértem haza. Szerencsére erős természetem van; kis hátfájáson kívül nem leszek bajom.

— Feküdjék el bácsi, maga remeg, átmelegitem az ágyát.

— Lefeküdjék én, fényes nappal? Elpuhult asszonyoknak nézel engem? Hagyd Hellé... Egy pillanat alatt egészen átmelegszem.

— Bácsi maga sápadt, a foga vaczog. Kérem, fekdüdjék le egy vagy két órára.

— Majd elmúlik, ne nyugtalanodjál miattam jó kicsikém.

Nem lévén képes megtörni a makaességát, még egy rőzseköteget dobtam a kandallóba és nagybátyám térdeire meleg takarót borítottam. Kis idő múlva láttam, hogy még mindig borzong, és az arca égni kezd. Megfogtam a kezét, száraz és forró volt; a pulzusa gyorsan vert.

— Bácsi, magának láza van... Ha kicsit szeret, szót fogad nekem. Lefekszik az ágyba és Babette orvosért megy.

— Legyen. Lefekszem, mert te kívánod és tényleg lázam van, de nem kell orvos, Hellé! Ha elhozatod nekem azt a szamarat, kiröpítem az ajtón... Ha jól átmelegszem, és jól kiiszom magamat az éjjel, holnap bajom nem lesz.

Nagybátyám másnap félre bszélt és az akaratát ellen elhívott orvos mellhátyaggyulladás állapotba állított meg.

Bár maga e szó már megjéjzített, nem vesztettem el reményemet. Babette és Lamirault Marie segédkezésével olyan pontossággal teljesítettem az orvos rendeléseit, hogy nagybátyám enéha már türelmetlenkedett. A betegség nem ijesztette meg, a halál sem, de mozdulatlanul, tehetetlenül tudni magát, annak a szamar orvosnak a hatalmában, a kit szidalmazott, alig hogy az ajtó bezárult mögötte, — ez dühbe hozta Sylvain bácsit. Sokkal jobban szeretett, semhogy visszautasítsa az ápolásomat, a kérésemet, de mikor dél felé a láza esőként kissé és tisztább pillanatai voltak, bántotta őt a sápadtságom, félt, hogy kifárasztom magamat.

Egy hét múlt el, a nélkül, hogy javulás állt volna be és midőn a kilencedik napon az orvos fejesőlvára távozott, nagybátyám magához hivatott. Egyike volt azon pillanatoknak, mikor a láz szünetelt, mikor daczára a viszonylagos nyugalomnak, a beteg rendkívüli gyengesége kitűnt. A szívem elszorult, mikor észrevettem annak a párnákba temetett szép római arcnak a rendkívüli soványágát, és hallottam mint szakítja félbe a szavait mellének szipitása.

Éreztem, hogy az ajkaim remegnek és sírás fojtogatja a torkomat. De vissza kellett fojtanom nagy nyugtalanságomnak jeleit, a melyet magamnak sem mertem bevallani. Nagy erőmegfeszítéssel legyőztem magamat.

— Hellé... — dadogta Sylvain bácsi. — Figyelj ide... nagyon beteg vagyok... Irni fogsz...

Köhögési roham szakította félbe a szavait. Fuldoklott. Felemeltem őt, a karjaimban tartottam, támogattam.

— Bácsi, mindenre kérem, ne beszéljen, ez árt magának.

— Irnod... kell...

— Csúpn egy nevet mondjon. Látni óhajt valakit? Fél, hogy nem leszek elég az ápolására! Ez az, úgy-e? Igenlőleg intett és leheltszerűen suttogta:

— Genesvriér.

— Azt akarja, hogy irjak Genesvriér úrnak? — Genesvriér... a barátunk...

— Azonnal irni fogok, sőt mi több, táviratozni fogok, mert nem érek rá levélben magyarázni meg neki a történeteket. Legyen nyugodt édes bácsi, Genesvriér úr el fog jönni.

Sylvain bácsi gyengén elmosolyodott és lehunnya szemhéjait, elszenvedni látszott.

Babette futott a távirattal. Genesvriér válasza hamar megérkezett; elindulását jelezte.

Midőn másnap megérkezett nálunk, lementem elébe. Sápadi voltam, elsíngáza a rettenetes éjjel által, feledve gyűrött ruhámat, felbomlott alcsüngő hosszú hajfonatomat. Megpillantva ezt a férfiasan erős arcot, ezeket a szemeket, a melyekből majdnem az enyémhez hasonló aggodalmat olvastam ki, reménység és gyengeség is szállta meg egyszerre a szívemet és sírásban törtem ki.

— Oh, köszönöm, köszönöm, hogy eljött... Ő nagyon rosszul van...

— Ne sirjon, édes Hellé! Mindent megteszünk. Miért nem értesített hamarabb!

— Nem mertem... Ő óhajította, hogy jöjjön.

— És maga nem gondolt arra, hogy boldog lennék, ha megoszthatnám fáradalmait? — mormolá szemrehányóan.

— Jöjjön, — szóltam. — Ő vár minket.

Felmentünk az első emeletre. Öröm csillant fel nagybátyám szemeiben, mikor Genesvriér gyöngéden megszorította a kezét, melyet már nem volt ereje felemelni. Fejével intett, hogy távozzam. Egyedül hagytam őket.

— Babette de Riveyrc ur mellett maradt — mondta nekem később Genesvriér Antoine, a beteg szobából kilépve, — a nagybátyja pihen. Óhajítja, hogy ön megmutassa nekem a házat és a kertet. Látszólagosan tegyünk eleget a kívánságának.

— Hogyan találja őt? Genesvriér habozott:

— Nem jól... De ne essék kétségbe Hellé. Nagybátyjának állapota komoly, de nem kétségbeesztő... Jöjjön. Beszélje el nekem részletesen betegségeinek fázisait.

Átjárva a kertet, elmondtam társamnak, a mit tudni óhajított. Daczára, hogy kifürkészhetetlen arcot öltött, kitaláltam nagy nyugtalanságát.

Hosszú éjjeleket virrasztottunk együtt nagybátyám betegágyánál és mikor az eröm elhagyott, elég volt Genesvriérnek egyetlen szava, hogy ha nem is reményt, de bátorságot öntsön belém. Alig beszéltem együtt: a betegszoba csendjében, a hol koronként a halál suhanását éreztem, megtaláltuk egymást egy mozdulat, egy tekintet által megérténi.

Az álmat megelőző első kábultság közben, nehéz szempilláimon át, az éjjeli lámpa rezgő fényében, láttam az úgy lábánál mozdulatlanul álló Antoinet, éreztem komoly szemek meleg tekintetét, mely csak azért fordult el nagybátyámtól, hogy rajtam pihenjen meg.

Egy reggelen, mikor nagybátyám hajnal felé felébredt, mintha jobban lett volna. A láza majdnem egészen megszűnt, fulladozása csökkent, a lélegzete kevésbé volt sipító.

Mialatt Genesvriér feléje hajolva a hőmérsékletét mérte, én örömteljes reménytől eltelve, fellélegtettem.

— De Riveyrc ur elszunnyad — szölt Antoine felemelkedve. — Hívja kérem Babettet vagy Mariet, hogy egy pillanatra helyettesítsenek minket. Beszélni szeretnék önnel, Hellé.

Lamirault Marie a karosszékeembe ült, Genesvriér néhány szót mondott neki, aztán kivetett engem.

Angélie néni egykori szobájába mentünk, a melyet vendégünk számára rendeztem be.

— Nos... — szóltam — ő jobban van, felgyógyul?

— Hellé — mormolá Genesvriér — itt az idő, hogy értesítem... az óra közeledik, a mikor minden bátorságára szüksége lesz...

— A nagybátyám?... — Nagyon rosszul van... Ez a jobbanlét jobban nyugtalanít, mint a tegnapi krízis... Legyen erős, Hellé.

Úgy tetszett előttem, a ház összeomlik. Nem kiáltottam, nem sirtam. Némán néztem Antoinera, szemekkel, melyek még mindig kérdezní akarták őt. Megfogta a kezemet.

— Hellé, édes, szegény Hellém, mennyire szánom magát!

— A nagybátyám... meghal... Szívettépo zokogásban törtem ki.

— Meghal... ő, a ki mindenem volt: apám, mesterem, barátom... ő, a kit szerettem, tiszteltem... Oh! kérem Antoine, tegyen valamit, próbálja meg a lehetetlent, mindenre kérem, mentse meg őt!

Kezét a vállamra tette és én a mellére borultam, az egyetlen menedékre, a hová az ösztönöm vezetett. És mialatt a könnyeim folytak, hallottam Antoine hangját a fülem mellett.

— Sirjon most Hellé, sirjon minden visszatartás nélkül, mert ő előtte nem szabad sirnia. Nem mondom banális vigaszokat, de legalább érzi, hogy nincs egyedül, marad egy barátja, a ki osztozik gyászában... Édes Hellé, én is szenvedek, nem csak azért, mert egy barátot fogok elveszíteni, de mert a maga szenvedése fáj nekem.

— Maga jó, — dadogtam, azt sem tudva, mit mondok.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Van okunk föltenni, hogy Vilmos német császár mostanában sárga irigységgel gondolt Strausz Mihálynéra, a keszthelyi fűrdővendéglő okos és egészséges észjárású bérlőnjére. A szerzői hitűség sápad és sajog a Rex Imperatorban, a ki megszokta, hogy korunkban neki legyenek a legnagyobb — levélsíkerei. Kortársai között senki se értett hozzáfoghatóan ahhoz a művészethez, hogy egy harminczsoros levéllel háromszázezer sornyi kommentárt, magyarázatot és vitairatot provokáljon, mint ő. Igaz, hogy a hivatalának súlya és jelentősége lényegesen segítségére volt e nagy-szerű hatás elérésében. És ime, most jön valaki más, nem is császár, nem is király, egy vendéglősné, a kinek a szavát nem lesi őt világrész és ir egy levelet és megteremt vele egy terjedelmében akkora irodalmat, hogy külön bibliotéka kitalálna belőle.

A szoknyamadrag nem csinált akkorá téntáforradalmat, mint a keszthelyi levél, a mely megszólaltatott publicistákat, tudósokat, szociológusokat, minisztereket, egyetemi tanárokat, jogászokat, pinczérekét, polgári és katonai kapacitásokat. Azt szoktuk mondani, hogy minden csoda három napig tart, de ime, a keszthelyi téma erősebb a csodánál, mert hetek múltán el és az még mindig foglalkoztatja, izgatja és — a mi a leg-súlyosabb — még mindig beszélte is az embereket.

Sietünk megnyugtanni mindenkit, hogy a nagy kérdés érdeméről leadott vélemények kinstömge a magunk részéről óvakodnak még egy új drágakövel gyarapítani. Mi úgy gondoljuk, hogy a keszthelyi vendéglő problémája már körülbelül megkapta azt a méltatást, a melyet ez az ügyes főzet megérdemelt. Annál is inkább, mert e sorok szerény írója például a gondolat fogantatásában inkább tudta volna tisztelni a demokratikus érzés szempontjait abban az esetben, ha ott születik, a hová csak adresszálatott. Ha a jogászokban támad a gondolat, hogy elmennek pinczérekdni, ez igenis a demokratikus fölfogás diadala. De a mikor egy vendéglős jön arra az ideára, hogy jogászokat keres pinczérekül, hogy csak egyetemet járó embereket végeztet olyan munkát, a melyre a köztudat kevesebb iskolai képzettséget is elegendőnek ismer, ez legfőképp csak egészséges bizalom a — mások demokratikuságában.

De magának az esetnek érdekességét számszorosán túlnötte a hatása, a melyet a gondolat támasztott. Inkább keveset mondunk, mint sokat, ha azt állítjuk, hogy legalább ötszáz különböző formájú hírlapi cikik mondotta el átlag száz-száz sorban, hogy a keszthelyi ajánlatnál vagy fölhívásnál természetesebb és a kor szellemének megfelelőbb gondolat nem is képzelhető. Elhiszszük és meg lennénk győződve róla, hogy valóban így is van, ha nem hirdetének és nem erőstígetnek ilyen példátlan buzgalommal. A mi egyszerű, természetes és a kor szelleme szerint szükségszerű, az sohase lehet szenzáció. Ezt szó nélkül, vagy legfőlebb egy helyeslő szóval szoktuk tudomásul venni. Az nem lesz témája egy végtelen vitatkozásnak és arról nem irnak se ötszáz, se öt hírlapi cikiket. Arról nem rendeznek ankéteket és nem szólaltatják meg a filozófusokat és a kapacitásokat.

Ezért mondjuk mi, hogy magának az esztnél a hatása sokkal érdekesebb, jellemzőbb és beszéde-sebb. És ezért mer e sorok írója a maga részéről tamáskodni benne, hogy — ha özőnnel érkeznek is az ajánlatok a keresetre vágyó szegény diákok részéről és ha valóban kívánatos és gyönyörű lenne is a minden tisztas munká egyforma megbecsülését hirdető egészséges elv gyakorlati megvalósulása — valóban jogások dolgozzanak a jövő nyáron a keszthelyi fűrdővendéglőben.

Mert miről van itt szó? Arról, hogy szakítsunk elfogultságokkal és előítéletekkel, a melyekkel idáig egy háztartásban élt a mi társadalmunk. De a szakításnak megvannak a maga hagyományos, régi törvényei. Azt már Heine megírta versben, hogy a ki csakugyan szakítani akar, az nem ir nyolczoldalas levelet. Annál kevésbé nyolczszáz oldalasat. Egészen bizonyos, hogy az az előítélet és elfogultság, a mely különbséget tesz tisztességes munka és ugyancsak tisztességes munka között, egyszer meg fog halni. De akkor nem is fognak róla annyit irni és beszélni, mint mostan, a mikor valójában csak kapacitálják, hogy haljon meg.

*

A tollunk alá követeli magát egy téma, a melynek csak annyiban van köze ehhez a meglehetősen agyonirt esethez, a mennyiben az alkalom volt rá, hogy emlegessék. Hogy féltsék és aggódjanak miatta. Ez a valami, a mit ez alkalommal a szeretet remegésével szorított szívéhez a nemes aggodalom: a diák társadalmi pozíciója.

Meghatott lélekkel hallgattuk e nemes aggodalom féltő szavát és ez a meghatott érzésünk testvéri módon kívánczolt oda a badaji asszonyéhoz, a ki patakói könnyei záporában hallgatta végig a vasárnapi prédikációt. Mikor aztán megkérdezték tőle, mi indította meg annyira a szívét, ezt felelte:

— Hogy tudnám én azt megmondani, mikor olyan éktelenül gyönyörű volt az egész, hogy én egy szót se értettem belőle.

Mi is teljes készséggel hozzájárulunk minden nemes aggodalomhoz, a mely a budapesti egyetemi diák társadalmi pozícióját félti. De egyben azonnal hajlandók vagyunk egy kitünő fizető-pinczéri állást kitűzni jutalom gyanánt annak, a ki ezt a remegve féltett társadalmi pozíciót nekünk megmutatja. Mert mi ugyan ezer elektromos ivilámpa világosságá mellett se tudjuk megtalálni.

Budapesten legalább nem. Hogy más nagy egyetemi városokban igenis van a diáknak külön és meghatározott társadalmi pozíciója, azt tudjuk; ki hallomásból, ki látásból, ki a maga tapasztalataiból. Ez a pozíció némely helyütt, mint például Oroszországban, alacsony és igen rossz, másutt, mint például Angliában, Németországban és Franciaországban főként vidéki egyetemi városokban igen jó, kellemes, sőt azt lehet mondani, előkelő. Az egyetemi hallgató indexe belépőjegy a társadalom bizonyos jobb osztályába, a melyet ennek az osztálynak egész területén készséggel elismernek. De nem kell okvetlenül idegenbe menni példáért. Magyarországon is vannak városok, a melyekben a diák- ifjúság szinte szerves része a társadalmi életnek. A hol egy hagyományos kapcsolat kedves és meleg emlékekkel gazdagítja meg a férfi lelkét, a ki valamikor ebben a városban diákoskodott.



A TAVASZ ELSŐ HIRNÖKE A FŐVÁROSBAN: A LÉGGÖMB-ÁRUS.

hogy a tálcán hagyott obulussal bárki ellen is valami megalázót műveltek volna. Már pedig az abbanhagyást ilyen beismerésnek is lehet magyarázni.

Látványos, hogy a borralal kérdése fogósabb és nagyobb probléma, mint a milyennek az első tekintetre gondolná az ember. De azért ennek is meglesz a megoldása. Van az ilyen megoldások megtalálására nekünk itt Budapesten egy speciális metódusunk. Lám: a közti villamos kocsi-jait is addig szidták szóval és írásban, hogy rendetlenül járnak, hogy sohase szellőztetik és sohase takarítják őket, hogy rázások és akadozók, míg az igazgatóságuk is elröstellte a dolgot, gondolt eljutni a megoldáshoz, hogy a kocsiakat kívülről — átfestetti vörösbarnáról kékre. Ime: a kész megoldás. A borralalót is — át fogják festeni kékre. Más nevet kap. Elkeresztelik tisztelődjának, pót-illetékek vagy kézbesítési jutaléknak. És akkor minden megvan mentve. Az önéretet, a társadalmi pozíció és a borralaló egyaránt.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Viola elbukott. Oláh Gábor új verses könyve viseli ezt a címet. Egy hosszabbakca elbeszélő vers van az elején, ettől kapta címet is a kötet. Nagyon egyszerű, mindennapi történet van benne, egy kis lány szomorú elpusztulása: hevesen lobogó, tudatlan, érzéki szerelme, elbukása, menekülése a szegényből a halálba. Sem a történetben magában, sem fejlesztésében, sem alakjaiban nincs különösebb érdekesség, a lény is, a csábító fiatalember is meglehetősen konvencionálisak. Mégis szép az elbeszélés, megható és költői, mert azaz teszi az előadás. Az egészesen folyamán a költő áll előtérben, a maga résztvevő hangján, az egész mindennapi történet minden mozzanatát izgatott figyelemmel nézve, hullámzó líraisággal telten mondja el Viola kiese tragédiáját s ez az érdekes benne, ez az érzéki hővel teli, önmagába fojtott s önmagában ellobogó líra, a maga naivtáival, objektív szemléletre és ábrázolásra való képtelenségével, a külső eseményeket csak ürügyül tekintve önmaga kifejezésére. A kis Viola személye egészen elmosódik szemünkben, mind csak a költőt halljuk az ő exaltált, forró, vágygyal és könnyvel tele hangját s ez belopja magát a szívünkbe. A nyelv talán sohase szölt így színesen, így áradó bőséggel Oláh Gábor ajkán, mint ebben a versben: olvasásakor úgy érezzük magunkat, mintha egy meleg szökőkút zénesen szerte-szökkenő gyöngyözése peregne lelkünkre a maga minden szívárványos gazdagságával, úde melegségével, halk, lágy csörge-dezésével. A kötet többi verse csupa líra, a költő belső vívódásait éneki, nagy részüket lapunkból ismeri az olvasó. Mint Oláh Gábornak minden dolgában, ezekben is van egyenletlenség, pompás versek mellett semmitmondó vagy rosszul megfogott dolgok, a versek nagyobb része azonban nagy erővel ragad meg, néhány pedig a mai líra

legjavából való. Végén a kötetnek egy hosszabb verses adoma van, az Arany János adomáira emlékeztető formában, a *Kortessmalcz*-ról, egy pár jól megőrzött vonással a debreceni életnek. Az egész kötet pedig kedves nekünk, örülünk neki, mert elhallgattatja aggodalmait, melyeket Oláh Gábor fejlődése iránt tápláltunk. Mi voltunk, a kik talán legtöbb szeretettel figyeltük pályája kezdetén s később is; nem hallgattuk el elkedvetlenedésünket egy-két elhamarkodott s nem neki való területről hozott dolga miatt, de mindig bíztunk benne, hogy előbb-utóbb meg fogja találni a maga útját, a melyen tévelygés nélkül fog haladni előre. Most már egész biztosan látjuk, hogy ez az út a líra, hogy Oláh Gábor sajátképen lírai természet, mindenben csak önmagát tudja adni s ha belső meghasonlottsága, külső körülményeinek fejlődését zavaró volta miatt nehezen tud eljutni a művészi öntudatosságig, erős és értékes lírai ere mindig visszavezeti a művészet útjaira.

Dante Magyarországon. Dante tulajdonképp még felfedezni való szellemi érték a mi kultúránk számára. Emlegetni eleget emlegetik már rég idő óta, egy-két ironka meg is állapíthatjuk némi hatását, Dante-fordításokra is vannak kísérletek, sőt Szász Károlytól megkaptuk az egész Dantét is, a felelhetetlen emlékü Péterfy Jenő róla írta egyik leg-mélyebb és legmélyebb tanulmányát, Radó Antal megírta Dante igen használható életrajzát is, — de attól, hogy szellemi közkincsünknek tekinthessek a *Divina Commedia* zordon nagyságú költőjét, nagyon távol vagyunk még. Mivel és az irodalom iránt érdeklődő közönségünkben is kevesen vannak, a kik olvasták s még kevesebben, a kik érteni és élvezni tudják Dantét. Rég idő óta mindig volt egy-két ironk és kutatónk, a ki érdeklődését Dante felé is fordította, a nélkül, hogy szélesebb körök figyelmét is fel tudta volna kelteni. Ez a hatása aligha lesz Dante egyik legbuzgóbb és leglelkesebb mai magyar híve, *Kaposi József* vaskos könyvének sem, mely *Dante Magyarországon* címmel a legregyibb nyomokon kezdve egész maig izvekszik megalapítani Dantának a magyar szellemi életre való hatását. A könyv nem olyan természetű, hogy a nagy-közönség széles rétegeit is érdekelni tudná, nem is ez a célja, hanem az, hogy pontosan, nyomról-nyomra, a bibliografus hűségével állítsa össze mind-azt, a mit magyarul Dantéről írtak, a nagy költő fordításait, irodalmunkkal való kapcsolatait. Dantának Magyarországhoz való viszonyán kezd s vizsgálja azt a kérdést, hogy volt-e a költő Magyarországon, aztán megállapítja Dante ismeretének első nyomait hazánkban, s ezen a nyomon halad a legújabb időkig, kiterjeszkedve minden kieségre, Dante nevének jóformán minden említésre, megfelelő szélességgel tárgyalva minden fontosabb mozzanatot. Nagy szeretet és buzgalom műve e könyv s a későbbi magyar Dante-kutatók bizonyára hasznát is fogják látni.

Vonal és forma. A modern rajz kitünő angol mesterének s egyik legfontosabb úttörőjének, *Walter Cranenak* legnevezetesebb könyvét, a *Vonal és forma* címűt, most kapjuk megkötésben. A könyv a gyakorlat emberének hangján tárgyalja a rajz vonal- és formaproblémáit, tehát egész területét, — tulajdonképpen ha nem is teljesen kimerítő, de minden fontos dologra kiterjeszkedő elméleti rajzolásnak. Meg lehet belőle szerezni a technikai

ismereteket, a rajz lehetőségeit és korlátait ép úgy, mint művészi feladatait s azokat megoldásához vezet...

Szerkeszti Wessely Ödön. Budapest, Lampel R. Wodianer F. és Fiai; ára 2 korona.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 58-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel- lékleteket is ad, több színben művészileg ki- vitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél- évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyedévre 6 korona, félfévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadó- hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: La BORDA SÁNDOR pénzügyi tanácsos, a Ferencz József-rend lovagja, a Danubius hajó- és gépgyár részvénytár- saság felügyelő-bizottságának tagja, 53 éves korá- ban Budapestben. — ARCH FERENCZ, a Dréher-féle sörgyárak vezérigazgatója, a Hazai Bank Részvény- Társaság igazgatójának tagja, San-Remóban. — DR. PALMER ALBERT volt köpésényi körorvos, ura- dalmi és kórházi orvos, 52 éves korában Kóp- esényben. — DR. RUSZNIKÓ MIKLÓS orvos, 28 éves korában Budapestben. — Besenyői és velikei SKUB- LIC ZSIGMOND földbirtokos, Zala vármegye volt főpénztárnoka, törvényhatósági bizottsági tag, Zalamegye nemesi választmányának tagja, 76 éves korában Zalaegerszegen. — Egyházasközei és erdőkeresai KARCSAY LÁSZLÓ földbirtokos, Komárom

vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 80 éves korában Komáromban. — BOGSCSI JÁNOS nyug. reáliskolai tanár, 81 éves korában Pozsonyban. — SZABÓ KÁROLY főgimnáziumi tanár, 44 éves korában Kisújszálláson. — KOZMA LAJOS, a debreczeni tanítói árvaotthon nyug. igazgatója, a magyar tanítók országos bizottságának díszelőnöke, 56 éves korában Debreczenben. — BIRÓ LAJOS, Biró István állami elemi iskolai igazgató 17 éves fia, Munkácsban. — elemi iskolaigazgató, 72 éves korában. — Csikmindszenti Czáró István királyi járásbíró, 51 éves korában Debreczenben. — MAGERLE Győző törvénytudós bíró, 44 éves korában Rózsaságyán. — SZALAY ALAJOS nyug. hajóskapitány, 71 éves korában Püspöcsabán. — FERENCZ GYULA alesperes, egerszalóki plébános, 33 éves korában Egerszalócon. — Holub NÉP. JÁNOS zalaszegvári plébános, 65 éves korában Zalaszegváron. — REICH ALBERT BÉLA, a Fayer és Prager-cég hosszú időn át volt utazója, a Magyar Kereskedelmi utazók Egyesületének igaz- gatója, Budapestben. — ELHAL JÓZSEF nyug. királyi kataszteri főmérnök, 80 éves korában Poz- sonyban. — BEONÁRCSIK ANTAL, 42 éves korában Miskolcra. — GEÓRGI SÁNDOR posta- és táviró-se- gédellenőr, 31 éves korában Csikfalodban. — JÁROSS JÁNOS temetkezési vállalkozó, 42 éves ko- rában Budapestben. — DR. KISZELY KÁLMÁN ügyvéd, 52 éves korában Budapestben.

ÖZV. FELTÉZSCH FERDINAND báróné, szül. Lukács Friderika, 74 éves korában Rákosszentmihályon. — Hultschini és guttenlandi WILKESZ EDÉNÉ grófné, szül. totprónai és blatnicai Prónay Anna báróné, 66 éves korában Pécelzen. — Jánosalmi NEMES MARCELNÉ, szül. Steiner Olga, Nemes Marczel királyi tanácsos felesége, Budapestben. — MEITNER BERNÁTNÉ, szül. Schlesinger Róza, Budapestben. — ÖZV. HAHÓDI RÉTAY JÁNOSNÉ, szül. Rihá Terézia, 80 éves korában Budapestben. — SZÉKELY JUCZIKA, Székely Béla és felesége, szül. Baranyai Jolán kis leánya Budapestben. — SCHOLTZ RÓBERTNÉ, szül. Pálka Hermin, 55 éves korában Aradon. — Lévai BORBÉLY KORNÉLIA földbirtokosnő, 79 éves korában Hevesen. — ÖZV. ILLÉLÉI és kislaföldi LIPTHAY GYULÁNÉ, szül. nemes Tarcalovszki Adél, 74 éves korában Budapestben. — ÖZV. SCHACK ANTALNÉ, szül. Martin Mária, 74 éves korában Kaposvá- ron. — ORSAY KÁLMÁNNÉ, szül. Lengyel Mária nyug. színművésznő, 69 éves korában Szentend- rőn. — ÖZV. SIPOS LAJOSNÉ, szül. szigeti Szabó Karolin, 62 éves korában Budapestben. — MÁTRAY GYULÁNÉ, szül. matyasoszi Matyasovszky Lujza,

62 éves korában Czuczán. — ÖZV. REINER IMRÉNÉ, szül. Sarudi Mária, 55 éves korában Budapestben. — Baktai BOGY FERENCZ, szül. Kiss Ida 40 éves korában Kisgyőző községében. — TOWER JÁNOSNÉ, szül. Fleis Berta, 53 éves korában Győrött. — DR. PROK GYULÁNÉ, szül. Benes Mariska, 37 éves korában Nyiregyháza. — WEISZMANTZEL MÁRIA Budapestben. — TARNAY MARGITKA, Tarnay Károly dr. és felesége, szül. Szucho Margit három éves leánya Budapestben.

EGYVELEG.

*100,000 frankot tűzött ki Franciaország oly mentőkészülék föltalálójának, melyvel a tenger alatt járó hajók legénységét baleset esetén ki le- het menteni. G. L.

*A világ legnagyobb motoros mentőcsó- nakja, a «Brandaris» jelenleg Terschellingben álló- mászik, s az északdél-hollandi mentőtársaság ré- szére készült. Az eddigi összes mentőcsónak az angol Lionel Lukin (1784.) első mentőcsónakjától kezdve csak emberi erőre, evezőlapokra és vitor- lákra voltak berendezve s a szélviharos időben és a viázrak ellen egyáltalán nem bizonyultak elég- ségeseknek, a «Brandaris»-t először szerelték fel egy csaknem száz lóerős motórral. A csónak e motor segítségével negyven órán át képes egy huzamban teljes erővel hasogatni a tenger hullámain. G. L.

Nők számára! A Crème Simon és a Saron a la crème Simon rendszeres és állandó, mindennap való használata a bőrpórlásnál, biztosítja a bőrt mindenkorra az ifjúság szépségét és üde- ségét. E toalette-szerek hasznosak minden évszakban és minden éghajlat alatt, mert fehérré, puhává, eszményien szép, hamvas, bársonymivá és fenséges illa- tává teszi a bőrt.

Főhercegnők és főhercegek a műterem- ben. Székely Aladár főúrósi fényképész, a magyar művészi fényképezés elismert utódját az elmúlt hetekben nagy kitüntetés érte. A legmagasabb fő- hercegi család tagjai, Augustina, Zsófia, Magdolna főhercegnők, József Ferencz és László főhercegek felkeresték Székely Aladár véczi-utcai fényképezési műtermét és ott mindannyiukról számos felvételt készítettek. A nemes művészzel és kiváló techniká- val készült képeknek állandóan nagy számú szemlélője van Székely Aladár véczi-utcai kirakatánál.

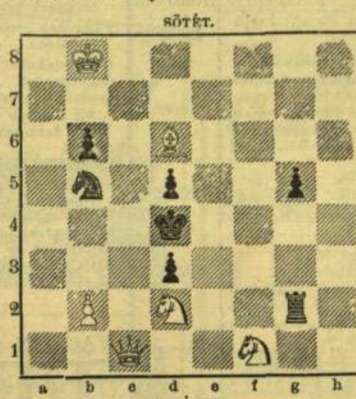
Divatindítás. A tavasz kezdetén az új divat kérdése előtérbe kerül s minden hölgy valami új toalettrájny felé törekszik. Az idei szezonban külö-

nösen a himzett ruhák s színes effektusok lesznek dominálók. A páriai modell-házakban jelenleg renge- get himzett készítenek s batist, volé, cachemire, schantung, tüll s crepe de chimek igen nagy keletje lesz. Mindezekből óriási készlete van a világhírű selyemszövet himzési kivitelezőinek: Schweizer & Co. kir. udv. szállító, Luzern U 23. (Svájc), amely lapuk olvasóinak szívesen küldi nagy mintagyűjteményét selyemszövetekből, valamint himzett ruhák és bluzok mintaképeit ingyen és bérmentve, hogy a nehéz divatkérdés megoldását ezáltal megkönnyítse.

Sok pénz takarítható meg főrruháposztó közvetlen hovatala által. Sweig-Imhof brünni posztó- gyárától, amely új mintakollekciójában kammar- n és sevicből a legutolsó divatújtonásokat hozza. A magánvérenek ezáltal módjában áll: jól, divatosan s emellett rendkívül olcsón öltözködni. Mintakollek- ció kívánatra ingyen és bérmentve.

SAKKJÁTÉK.

2737. számú feladvány Kubbel A.-tól, Szentpétervár.



Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2733. sz. feladvány megfejtése Ehrenstein Móról.

Világos. Sötét. 1. Va7-b8 ... Kh5-h4 1. ... Kh5-h6 2. Vb8-h2 + matt. 2. Vb8-h2 + matt.

Holycsen feltették meg: Merényi Lajos. — Gaist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyachogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Léptö- vdr). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr).

A «Zborói Társaság». — «A Kalocsai Katolikus Kör» — Veörös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodasz- ujlak). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi kör» (Dunaföldvár). — Barosa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdu- hadháza). — A «Létiéri Gazdasági Kaszinó» (Létiéri). — Lusztly János és Szivák János (Létiéri-ter). — «Oroszgyi Cassinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rószó (Temesváros). — Budai Sakkot Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Talpas).

Szerkesztői üzenetek.

Hiába. Elhagyva. Egy szó költészet nem sok, de annyi sincs bennük.

Sorsom. Hűged, merov dolgok, hiányzik belőlük a kifejezés melegsége.

Pogány ének. Fehér habok. Az első harangszónak szeretne feltűnni, pedig csak kolomp kongása. A más- dik hangulatok akarja lenni, de épen a hangulat hiányzik belőle.

Róza. Nemesak a nyelvének, de a gondolatának sines ritmus, széjjelfolyik az egész, nincs összefogva.

Mozgófénykép. Az élet királya. Az el nem sirt dalok. Lapos, közhelyeszerű allegória, erőltetül meg- írva. már rég boszontóvá és közönségesse vált ifjú nagyolás, a milyentől igazi poéta rettegve óvakodik, jajgatás, mely nem tudja elhárítani a fájdalom igaz- ságát, — sorban egymás után ez a három vers jel- lemzője. Ezekhez aztán egy kis routine is járul, a mely azonban nem tud jóvá tenni semmit.

KÉPTALÁNY.



A 9-ik számban megjelent képtalány megfej- tése: Legnagyobb erkölcs az igazság, legnagyobb nyomorúság a hazugság.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Menyasszonyi ruha - selyem minden színben, méterenként 1 K 35 f-től fejjebb. Bér- és vámmentve a megrendelőhöz szállítva. Gazdag mintagyűje- ményt postafordultával küld.

HENNEBERG selyemgyáros Zürich.

ANYÁK FIGYELMÉBE!! A gyermekek elismert, legkiválóbb tápszere az elválasztás időszakától kezdve... "Phosphatine Falières" Igen kellemes ívű, könnyen emészthető. A fogzást megkönnyíti és biztosítja a csont- rendszer fejlődését.

Ha fáj a lába ludtálp-fűzőt Székely és Tsa BUDAPEST, Múzeum-körút 9. Kérjen ismertetőt.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMŰEK ÓRÁK, egyházi szerek, angol, francia, kínai és amerikai szerek, gyári áron besze- rehetők. Legújabb angol és francia készí- tésű órák és órák. SÁRGA JÁNOS óra- és kék. udv. szállító, ékszerész, Kolossvár. 1911. év májusától Buda- pest, IV. Károly-utca 1. sz. képes nagy árgyeket ingyen.

TÖRLÉY TALISMAN CASINO RÉSERVÉ

Vegyen svájci selymet! Kérjen tavaszi és nyári újdonságainkból ruha és bluzhoz való miniatúr: Foulard, Voile, Crêpe de Chine, Châles cachemire, Zolonna, Mousseline 120 cm. széles méterenként 1 K 30 fill.-től fejjebb, fekete, fehér, egyszerű és tarka, valamint hímzett bluzok, egyszerűen készült, pamut, viszón és selyem ruhák. — Mi csakis garan- táltnan erős selyemszöveteket adunk el vám- és portmentes- sen direkt a háza magánvéreknél. (Készletesen levélpostán.) SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájc). Selyemkivitel. Királyi udvari szállító.

BLUM LAJOS kőfaragó és sárga üzem Budapest, VIII., Köztemető-út 4. sz. «Kulcsár» művészi sárgalékek állandó kiállítása. SIREMLÉKEK egyszerű és díszesebb kivitelben kaphatók.

Serravallo KINA BORA VASSAL Egyetlen kivétel 1908. Legmagasabb kitünt. Ez-ötletű gyongyok, vérszegénység és lábbadások számára, szívgyógyászati, ideg- erősítő és vérjavító szer. Kívánó íz. 7000-nál több orvos vélemény. I. Serravallo, u. a. kir. udv. szállító Triest-Bozola. Vásárolható a gyógyszerárakban álló összes üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás vese- és hólyagbajoknál, közhvényél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipócai Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Lohr Mária (Kronfus) csipke-, vegytisztító-, kelme-festő-, szőnyegporoló- és szőrmegővő gyári-intézete. * * * Telefon 57-08. Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Fiatalosan üde és szép lesz, ha a «ZEIDIJE» keleti szépitőszere- ket használja!!! Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legkülö- nesebbjeit a kozmetikumok. Egy készlet, mely áll keleti szeméből (K 1.50) (2 K) min. minden bőrtípusra, keleti mosdóporból (K 1.50) keleti szappanból (1 K), melyek mindketten bársonypuhává teszik a bőrt, keleti puderből (K) és keleti parfümből (4 K) bérmentve 10.50 K. Külön-külön az összes alkotás beküldése és bérmentve 30 fill. porto ellenében kapható. Gusztav Proche gyógyszerész keleti illatszertárban: Brčko, Bosznia. Magyarország részére főraktár Budapest TÖRÖK J. Király-utca 12. Száz és száz küszön) és elismerőlevél megküldésére 000000000000

MARGIT gyógyforrás (Beregmege). 30 különféle fajból álló sorozat a legkülönböző szobor- és növényel- ból, virágokból, rügyekből, áfonya- díszítésből, választásukban össze- állítva 3 és 6 koronákban; értékes növényeket csupán nélkül, teljes megőrzésére a legújabbban, utá- vést, mint különlegességet szállít: Gróf uradalom kerítkező- sége, Felsőseged, Somogy. !Virágkedvelőknek! 30 különféle fajból álló sorozat a legkülönböző szobor- és növényel- ból, virágokból, rügyekből, áfonya- díszítésből, választásukban össze- állítva 3 és 6 koronákban; értékes növényeket csupán nélkül, teljes megőrzésére a legújabbban, utá- vést, mint különlegességet szállít: Gróf uradalom kerítkező- sége, Felsőseged, Somogy.

KALODONT Fog-Krém és szájviz

Oly hölgy vesszőparipa- liliomtejszappant használja. — Egyedüli gyártó: Bergmann & Co. Tetschen a E. Darabja 80 filléret minden gyógyszerár- ban, drogeriában és illatszertár- eskedésben stb. kapható.

UTI BÖRÖNDÖT és egyéb finom bőrúrt leg- előnyösebben vásárolhat a készítőnél. CSÁNGONÁL Bpest, IV., Múzeum-körút 5. Olcsó szabott árak. — Grand Prix aranyérem Páris. A CZIM FONTOS.

Hosszu a bánat mindazoknál, akik a hajtalaj tisztántar- tásának fontosságát ideiglenesen figyelmen kívül hagyják. Kap- tunk a legújabb eset- ben tisztaságra és tulle- rős korpakéregre vére- ztető vissza Használja a fejhő és haj és es lera- kóssáimnak eltávolítására „shampooont a fekete fejfel”, ezen milliószor bevált haj ápolószert. A haját korpa- mentessé és fényessé teszi s silány hajzámmal is teltséget kölcsönöz s ezt egészségessé teszi. Vásárlásnál kizárólagosan „shampooont a fekete fejfel” követeljük és ezen védjegy nélkül leltárnál árut legújára- zottabb utasításunk vissza. Csomag- helyével 30 fillér 8 csomag doboz- ban 2. — kor. Tölés - Mátrány - vagy kamilla tartalommal csomagja 30 fillér (8 csomag dobozban 2. — kor.) Kapható az összes gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszertárakban. Hans Schwarzkopf, G. m. b. H., Berlin N 37.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát ék- szerekben, ezüstkészletekben, alkalmi ajándékokban, ugyancsak minden- nemű fal-, álló-, utazó- és zseb- órákban. — Óráknál írásbeli jóállás.

LÓW SÁNDOR ékszerész és óra- sz. Telefon 62-68. Budapest, VIII., József-körút 81. szám. Fióküzlet furdódnál alatt: Szerénteplezen. Telefon.

Ékszer-átalakítások és órajavítások saját műhelyben lesznek jutányosan és lelkismeretesen eszközölve. Vidéki megrendelések pontosan és lelki- ismeretesen lesznek foganatosítva. Ár- jegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. Tűz-, szállítvány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet. II. Életbiztosítási üzlet.

Ötvenharmadik évi zárószámla 1910. január 1-től december 31-ig

Negyvennyolcadik évi zárószámla 1910. január 1-től decz. 31-ig.

KIADÁSOK

BEVÉTELEK

Table with columns for K. (Korona), Ft. (Ft.), and various insurance categories like Tűzbiztosítás, Életbiztosítás, etc.

KIADÁSOK

BEVÉTELEK

Table with columns for K. (Korona), Ft. (Ft.), and various insurance categories like Visszaváltott kötvények, Értékpapírok, etc.

VAGYON Mérleg-számla 1910. évi decz. 31-én.

Table with columns for K. (Korona), Ft. (Ft.), and various asset categories like Értékpapírok, Pénztárolás, etc.

VAGYON Mérleg-számla 1910. évi december 31-én.

TEHER

Table with columns for K. (Korona), Ft. (Ft.), and various liability categories like Pénztárolás, Részvényalapítók, etc.

Table with columns for K. (Korona), Ft. (Ft.), and various liability categories like Részvényalapítók, Törlesztési kötelezettségek, etc.

A fenti zárószámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételét a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találuk.

A felügyelő-bizottság: Berzeviczy Albert, Burchard-Bélaivary Konrad, Hajós József, Németh Titusz, báró Radvánszky Géza.

Advertisement for 'Ez az, a mit én akarok' featuring an image of a hand holding a cigarette and the brand name 'Palma Kaucuk Cipőszarok'.

Advertisement for 'TÖMEGTERMELESRE' (Mass Production) with text about agricultural products and a list of items.

Advertisement for 'ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE' (Watches and Jewelry on 10-year terms) featuring 'Brausweller János'.

Advertisement for 'FOGAZZARÓ' (Dental) with text in Hungarian and English.

Advertisement for 'A SZENT' (The Holy) featuring 'KIS ÉMBEREK RÉGI VILÁGA' and 'LAMPÉL R. könyvkereskedése'.

Advertisement for 'Valódi Brünni Szövetek' (Real Brunni Fabrics) with a list of fabric types and prices.

Advertisement for 'BŐRSZÉK IPAR' (Leather Industry) and 'KENDI ANTAL' (Kendi Antal).

Advertisement for 'A FRANKLIN KÉZI LEXIKONA' (The Franklin Hand Dictionary) with an image of a chair and text about its features.

Advertisement for 'MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER' (Mattoni's Giesshubler) with text about their products.

Advertisement for 'HIRSCH és FRANK' (Hirsch and Frank) featuring 'tégla gyári gépek' (brick factory machines) and an image of a machine.

